

وزارت جهاد کشاورزی
مرکز ملی ایمنی زیستی
پروژه ایمنی زیستی کارتاها

ABRI
پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی ایران

انجمن ایمنی زیستی ایران
Biosafety Society of Iran

bio
Iran
technology
Information Center

نشریه انجمن ایمنی زیستی ایران

ویژه نامه هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

نشریه دو ماهانه انجمن علمی ایمنی زیستی ایران

سال ششم، شماره ۳۲، دی ماه ۹۳

در این شماره می خوانید

- سرمقاله: کلید تدبیر دولت: گشایش امور مهندسی ژنتیک و ایمنی زیستی
- برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها
- مراسم افتتاحیه: بیانیه ها، مسائل سازمانی و تقسیم کار در اجلاس، گزارش ها، برگزاری نشست ویژه در مورد اجرای پروتکل
- نماینده آفریقای جنوبی: «عامل اصلی موفقیت آفریقای جنوبی در اجرای پروتکل ایمنی زیستی هماهنگی بین وزارتخانه های ذیربط و ارتباط آنها با جامعه علمی کشور است.»
- نماینده هندوستان: «ایمنی زیستی بخش اصلی سیاست این کشور است که در این سیاست گذاری به لزوم آگاهی و مشارکت عمومی در بیوتکنولوژی و ایمنی زیستی تاکید شده است.»
- نماینده مولداوی: «برنامه عملیاتی ملی مورد بازنگری قرار گرفته و ایمنی زیستی به همه برنامه های راهبردی اضافه شده است.»
- نماینده بولیوی: «عنوان «زندگی خوب» برای محصولات تراریخته یک جایگزین مناسب برای آن است.»
- گزارش شورای حکام
- دومین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها
- جمهوری اسلامی ایران: «ظرفیت سازی نباید جانبدارانه یا دارای ابعاد ایدئولوژیک باشد بلکه باید فنی و وفادار به پروتکل باشد.»
- موضوع جبران خسارات و الحاق به پروتکل الحاقی ناگویا کوالامپور
- مرجع ملی ایمنی زیستی: «تصویب موجودات زنده تراریخته را نباید صرفاً بر اساس ملاحظات اجتماعی و اقتصادی رد کرد.»
- مخالفت کشورها با راهنمای ارزیابی احتمال ریسک موجودات زنده تراریخته
- سومین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها
- جمهوری اسلامی ایران: «نقل و انتقالات فرامرزی موجودات زنده تراریخته برای ایران که وارد کننده عمده محصولات تراریخته است، حائز اهمیت است.»
- جمهوری اسلامی ایران: «استفاده از موجودات زنده تراریخته در کشورهای در حال توسعه که از دسترسی به بیوتکنولوژی و بهره گیری از مزایای محصولات تراریخته محروم هستند، بسیار مهم است.»
- چهارمین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها
- جمهوری اسلامی ایران: «امیدواریم که سند راهنمای ارزیابی ریسک های احتمالی موجودات زنده تراریخته به نحوی بازنگری شود تا بدون هیچ گونه تردید جهت تأیید شدن، در هشتمین اجلاس به تصویب برسد.»
- اتخاذ تصمیمات نهایی در اختتامیه هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها
- موافقت نماینده سازمان ملل متحد با تصمیمات مطرح شده در هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها جهت پیشبرد اجرای پروتکل
- نگاهی به مشارکت کشور ایران در اجلاس های تعهد آور ایمنی زیستی از ابتدا تاکنون
- گفت و گوی ویژه: مصاحبه اختصاصی با مسئول اتاق تهاتر ایمنی زیستی ایران
- اطلاعیه: عضویت در خبرنامه هفتگی Crop Biotech Update
- معرفی سایت
- معرفی کتاب
- معرفی همایش
- ارتباط با ما

بلاغت

نشریه دو ماهانه علمی انجمن ایمنی زیستی ایران

سال ششم، شماره ۳۲، دی ماه ۱۳۹۳

صاحب امتیاز: انجمن ایمنی زیستی ایران

ترتیب انتشار: دو ماه نامه

مدیر مسئول: دکتر بهزاد قره یاضی

سر دبیر: مهندس فهیم دخت مختاری

مدیر اجرایی و دبیر هیئت تحریریه:

مهندس لیلا سرمدی

اعضای هیئت تحریریه: نیر اعظم خوش خلق سیما، اسکندر امیدی نیا، فهیم دخت مختاری، بابک ناخدا، عباس عالم زاده، زهرا کهریزی، لیلا سرمدی، نغمه عبیری و بنفشه درویش روحانی

طراح گرافیک: نسیم ارشدی فرد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نشر کهن

نشانی: دبیرخانه انجمن ایمنی زیستی ایران

آدرس سایت انجمن: www.irbic.ir

www.biosafetysociety.ir

دبیرخانه انجمن ایمنی زیستی ایران ضمن قدردانی و امتنان از بذل توجه کلیه اساتید، دانش پژوهان، صاحب نظران و خوانندگان گرامی از هرگونه انتقاد، پیشنهاد و اظهار نظر جهت تکمیل و تصحیح این مجموعه در شماره های بعدی استقبال می کند. درج مطالب در این نشریه الزاماً به معنی رد یا قبول دیدگاه نویسنده محترم از سوی این انجمن نیست. علاقمندان می توانند مطالب خود را در قالب نرم افزار word به دبیرخانه انجمن ارسال کنند. خبرنامه تعهدی در چاپ مطالب ارسالی ندارد و حق ویرایش این مطالب را برای خود محفوظ می دارد. استفاده از مطالب خبرنامه با ذکر منبع بلامانع است.

شماره صفحه	فهرست
۲	سرمقاله
۳	اخبار
۲۵	گفت و گوی ویژه
۲۸	اطلاعیه
۲۸	معرفی سایت
۲۹	معرفی کتاب
۲۹	معرفی همایش
۳۲	ارتباط با ما

انجمن ایمنی زیستی ایران
Biosafety Society of Iran

Iran
technology
Information Center

سرمقاله

کلید تدبیر دولت: گشایش امور مهندسی ژنتیک و ایمنی زیستی

بهزاد قره‌یاضی

مرجع ملی ایمنی زیستی

جمهوری اسلامی ایران با وجود توانمندی و قابلیت‌های بالا طی دولت‌های نهم و دهم با سیر قهقرایی جایگاه خود در مجامع علمی و بین‌المللی مواجه بوده است. اجلاس ششم متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها (حیدرآباد هندوستان) در حالی در سال ۱۳۹۱ برگزار شد که حتی یک نماینده از کشورمان در این اجلاس حضور نداشت. در اجلاس پیش از آن هم که در ناگویای ژاپن برگزار شد و متأسفانه پروتکل الحاقی ناگویا-کوالامپور نیز طی آن به تصویب رسید، هیئت سه نفره بی‌تجربه‌ای منحصر از وزارت جهاد کشاورزی شرکت داشتند که نشان دهنده فشل بودن تام و تمام دولت وقت در این حوزه بوده است. صندلی خالی ایران در اجلاس‌های تعهد آور بین‌المللی موضوعی بوده است که نگارنده همواره و تحت هر شرایطی نسبت به آن واکنش نشان داده و آن را به اطلاع ملت شریف ایران و مسئولین محترم نظام رسانده است برای مثال این سایت‌ها را ببینید.

<http://irbic.ir/index.aspx?siteid=1&fkeyid=&siteid=1&pageid=143&newsview=463>

<http://irbic.ir/index.aspx?fkeyid=&siteid=1&pageid=143&newsview=472>

صندلی خالی ایران در ششمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در دولت دهم

با به روی کار آمدن دولت تدبیر و امید، انتظار می‌رفت که این شرایط به سرعت تغییر کند. اولین آزمون پیش روی دولت در حوزه ایمنی زیستی نحوه تعامل با متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها بود که اجلاس‌های متعهدین آن هر دو سال یک بار تشکیل می‌شود. هفتمین اجلاس متعهدین ایمنی زیستی کارتاها از تاریخ ۲۹ سپتامبر تا سوم اکتبر سال ۲۰۱۴ میلادی در شهر پیونگ‌چانگ کره جنوبی برگزار شد. با توجه به تغییر دولت، اقدامات گسترده‌ای برای ایجاد تغییر مثبت در رویه‌ها و حضور در مجامع بین‌المللی لازم بود. اولین اقدام در این بازه صد البته تغییر مدیران ناکارآمد و فناوری‌هراس و جایگزینی مدیران شایسته و شجاع و دانایی‌پرور بود. این امر در همه حوزه‌های مرتبط با بیوتکنولوژی و ایمنی زیستی به طور کامل و در حوزه محیط زیست به طور ناقص صورت گرفت. با انتصاب مرجع ملی ایمنی زیستی (<http://irbic.ir/index.asp?fkeyid=&siteid=1&pageid=143&newsview=863>) برای اولین مرتبه شورای مشورتی این مرجع با حضور نمایندگان عالی‌رتبه کلیه دستگاه‌های عضو شورای ملی ایمنی زیستی، نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و نمایندگان انجمن‌های علمی ذیربط و موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی تشکیل شد و ضمن بررسی موضوعات مطرح در اجلاس متعهدین تیم کارشناسی مجرب و برجسته‌ای را برای شرکت در این اجلاس انتخاب و امور اعزام آنها را پیگیری کرد. اگرچه سازمان حفاظت محیط زیست چه در مشارکت و حضور در شورای مشورتی مرجع ملی ایمنی زیستی و چه در مورد معرفی نماینده‌ای برای عضویت در هیئت اعزامی با تاخیر زیاد عمل کرد (و به همین دلیل در ترکیب نهایی حضور نداشت) و گرچه با توجه به مجموعه محدودیت‌ها دو نفر از ترکیب معرفی شده، با مخالفت هیئت پنج نفره نظارت بر مأموریت‌های خارجی کارکنان دولت از همراهی بازماندند، اما به طور قطع و یقین این هیئت مجرب‌ترین، کامل‌ترین، عالی‌رتبه‌ترین و موجه‌ترین هیئت اعزامی بوده است که علاوه بر مرجع ملی ایمنی زیستی (وزارت جهاد کشاورزی)، نماینده کمیسیون بهداشت مجلس شورای اسلامی، نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مسئول اتاق تهاتر ایمنی زیستی را نیز با خود به همراه داشت.

هیئت اعزامی با تلاش گسترده‌ای که گاهی تا ساعت ۲ صبح به طول می‌انجامید موفق شد از وضع مقررات بازدارنده جدید در مقابل دسترسی کشورهای در حال توسعه و به‌ویژه کشورهای صاحب فناوری مانند ایران به فناوری مهندسی ژنتیک جلوگیری کنند. اگرچه گزارش تفصیلی این اجلاس و دستاوردهای جمهوری اسلامی در این مورد در سایت مرکز اطلاعات بیوتکنولوژی ایران و در همین خبرنامه منتشر خواهد شد، به طور اجمالی دستاوردهای هیئت اعزامی به شرح زیر اعلام می‌شود

- خاتمه افسانه انزوای ایران با توجه به اقبال گسترده جمع قابل توجهی از هیئت‌های اعزامی به مواضع ایران و حتی اعلام پشتیبانی رسمی از آن. حتی سایر کشورهایی که با نظرات هیئت اعزامی مخالف بودند از بعد علمی و استدلال قوی و تسلط دیپلماتیک بر فنون مذاکره ناشی از تجارب جمعی، هیئت اعزامی را تحسین می‌کردند تا جایی که رفع برخی از گره‌های مذاکراتی را بر عهده ایران می‌گذاشتند.

- تقویت همکاری ملی داخلی با توجه به تجارب کسب شده و به‌ویژه حضور نماینده محترم مجلس شورای اسلامی آقای دکتر سلیمان عباسی

- ایفای نقش موثر در جلوگیری از تصویب راهنمای آنالیز ارزیابی ریسک بازدارنده‌ای که به طور عمده توسط کشورهای آفریقایی و نروژ تهیه شده بود و افزودن پنج متخصص جدید به تیمی برای بازنگری راهنما به نحوی که متضمن حقوق کشورهای در حال توسعه که مایل به استفاده از منافع بیوتکنولوژی و مهندسی ژنتیک هستند.

- تصویب ارزیابی‌های ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته در مرحله تصمیم‌گیری، پیشگیری از ورود این مسائل به مرحله آنالیز ریسک و مهمتر از همه در نظر گرفتن "منافع و ملاحظات مثبت" استفاده از محصولات تراریخته در کنار بررسی ملاحظات ابراز شده دیگر.

اگرچه دستاوردهای هیئت اعزامی فراتر از این مختصر است، اما آنچه به یقین می‌توان در مورد آن قضاوت کرد این است که دوره افسانه‌سرای، فناوری‌هراسی و دانایی‌ستیزی در حوزه مهندسی ژنتیک و ایمنی زیستی به سر آمده و در دولت تدبیر و امید جایگاهی برای این نوع بازدارندگی‌ها وجود ندارد. تدبیر دولت وقتی با "شجاعت" مورد انتظار مقام معظم رهبری در حوزه توسعه علمی و فناوری کشور همراه شود امیدهایی را برای فردای بهتر افزایش خواهد داد. اکنون توپ در میدان پژوهشگران مهندسی ژنتیک، مدیران و تولیدکنندگان است تا از این فرصت طلایی ایجاد شده نهایت استفاده و بهره‌برداری را به عمل آورده و مردم را به طور واقعی از منافع بیوتکنولوژی و مهندسی ژنتیک بهره‌مند سازند. به امید آن روز. والسلام.

اخبار

تهیه و تنظیم: دکتر بهزاد قره‌یاضی، مهندس نسرین اسمعیل‌زاده و مهندس لیلا سرمدی

برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها از ۲۹ سپتامبر الی ۳ اکتبر ۲۰۱۴ (۷ الی ۱۱ مهر ماه ۱۳۹۳) در شهر پیونگ‌چانگ کره جنوبی برگزار شد. صدها هیئت نمایندگی از کشورهای جهان و ده‌ها سازمان بین‌المللی و سازمان‌های مردم‌نهاد و خبرنگاران از سراسر جهان در این اجلاس شرکت کردند. در این اجلاس تصمیم‌های بیشتری در مورد استفاده بهتر و ایمن‌تر از مهندسی ژنتیک و محصولات تراریخته اتخاذ شد. پروتکل ایمنی زیستی کارتاها یک موافقت‌نامه تعهد آور در مورد تجارت بین‌المللی محصولات تراریخته است که در روند مذاکرات به عمل آمده میان متخصصان، نمایندگان و صاحبان صنایع، تجارت و کشاورزی بیش از ۱۷۰ کشور طی اجلاس فوق‌العاده همایش متعهدان اجلاس تنوع زیستی با هدف اصلی حفظ سلامت انسان و محیط زیست از ریسک‌های بالقوه محصولات زیست فناوری نوین، حفظ تنوع زیستی و استفاده پایدار از منابع طبیعی به‌عنوان یک ابزار بین‌المللی برای کنترل نقل و انتقالات فرامرزی محصولات مهندسی ژنتیک در ۴۰ ماده و سه پیوست، در سال ۱۹۹۵ میلادی (۱۳۷۴) تدوین و در ۲۹ ژانویه سال ۲۰۰۰ میلادی (۱۳۷۹) در مونترال کانادا به تصویب رسید و از یازدهم سپتامبر سال ۲۰۰۳ به مرحله اجرا در آمد. در ایران، پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در تاریخ ۲۹ مرداد ماه ۸۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و کشور ایران از ۲۹ بهمن ماه ۸۲ ملزم به اجرای مفاد پروتکل شد. پروتکل ایمنی زیستی کارتاها به عنوان یک معاهده بین‌المللی، کلیه ضوابط و استانداردهای لازم برای حفظ سلامت مصرف‌کننده، اطمینان از عملکرد مناسب و صادقانه در تجارت غذا و ایمنی محصولات تراریخته را در ورود به بازار و تبادلات بین‌المللی دارا است. در حال حاضر ۱۶۸ کشور جهان از جمله جمهوری اسلامی ایران عضو این پروتکل هستند. پروتکل الحاقی دیگری در سال ۲۰۱۰ در شهر ناگویای ژاپن به تصویب رسید. تا امروز ۲۶ کشور جهان به این پروتکل الحاقی پیوسته‌اند. پروتکل الحاقی ۹۰ روز بعد از الحاقی چهارمین کشور به مرحله اجرا در خواهد آمد. آخرین کشوری که سه هفته پیش به عضویت پروتکل

الحاقی درآمده است کشور امارات متحده عربی است. ایران هنوز در مورد الحاق به این پروتکل رسماً موضعی اتخاذ نکرده است. پژوهشگران و انجمن های علمی به ویژه انجمن ایمنی زیستی که در تمام مراحل تصویب این پروتکل در طول غیبت کبرای هشت سال مدیریت فناوری هراس دو دولت احمدی نژاد در این مذاکرات حضور فعال داشته است، با الحاق ایران به این پروتکل مخالف است. کشور ایران که به دلیل سوء مدیریت به ویژه در حوزه بیوتکنولوژی کشاورزی طی دو دولت احمدی نژاد غایب بزرگ مذاکرات ایمنی زیستی کارتاها محسوب و از این حیث به کرات مورد انتقاد انجمن های علمی قرار گرفته بود، در هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها با هیئتی بلند پایه متشکل از دکتر بهزاد قره یاضی (مرجع ملی ایمنی زیستی)، دکتر محمدرضا زمانی (رئیس کارگروه ایمنی زیستی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، دکتر اسکندر امیدی نیا (عضو کمیته ایمنی زیستی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) و دکتر سلیمان عباسی (نماینده مجلس شورای اسلامی در شورای ملی ایمنی زیستی (عضو ناظر) شرکت کرد و حضوری فعال و موثر در تصمیم گیری ها داشت. ریاست این هیئت بر عهده دکتر بهزاد قره یاضی مرجع ملی ایمنی زیستی کشورمان بود که ریاست انجمن ایمنی زیستی کشورمان را نیز بر عهده دارد.

در این اجلاس موضوعات مهمی از جمله بسته بندی و حمل و نقل موجودات زنده تغییر یافته ژنتیک (تراریخته)، پروتکل الحاقی ناگویا کوالالمپور در مورد جبران خسارات، آنالیز احتمال ریسک و مدیریت احتمال ریسک، ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته بود، مرور اثرگذاری پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، نقل و انتقال غیر متعمدانه فرامرزی محصولات تراریخته، استفاده محصور از محصولات تراریخته، تامین منابع و بودجه، ظرفیت سازی و گسترش اتاق تهاتر ایمنی زیستی در دستور کار قرار گرفت. در این اجلاس، نشست ویژه ای نیز برای تلفیق ایمنی زیستی در برنامه های توسعه کشورهای عضو و تامین منابع جدید برای اجرای بهتر این هدف برگزار شد. اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها هر دو سال یک بار برگزار می شود. شش اجلاس قبلی به ترتیب در سال ۲۰۰۴ در کشور مالزی، سال ۲۰۰۵ در کشور کانادا، سال ۲۰۰۶ در کشور برزیل، سال ۲۰۰۸ در

کشور آلمان، سال ۲۰۱۰ در کشور ژاپن و سال ۲۰۱۲ در کشور هندوستان برگزار شد. طی پنج روز بحث و مذاکره، نمایندگان کشورهای عضو پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در خصوص فعالیت های مختلف برای اجرایی کردن بیشتر و بهتر پروتکل توافق کردند. از جمله مهمترین نتایج این اجلاس، تصمیم در مورد ایجاد یک ساز و کار برای بازنگری و توسعه دستورعمل ارزیابی احتمال ریسک و بررسی مجدد آن در اجلاس هشتم بود که هیئت نمایندگی ایران در اتخاذ این تصمیم و ممانعت از تصویب راهنمای فعلی نقش محوری ایفا کرد. همچنین کشورها توافق کردند که شناسایی موجودات تراریخته برای استفاده مستقیم به عنوان غذا، علوفه و فرآوری که مورد حمل و نقل برون مرزی قرار می گیرند از طریق مدارک مربوط به تصمیم اتخاذ شده در اجلاس سوم (Bs-III/10) صورت گیرد. از دیگر مفاد پروتکل که به طور مفصل مورد بحث قرار گرفت؛ موضوع ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته بود. در نهایت تصمیم بر این شد که یک گروه از متخصصین برای شفافیت موضوع و ایجاد یک رویه برای راهنمایی در این خصوص تشکیل شود. هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در روز ۲۹ سپتامبر با پیام وزیر تجارت، صنایع و انرژی کره جنوبی که ریاست این اجلاس را نیز بر عهده داشت، در پیونگ چانگ کره جنوبی آغاز به کار کرد و با سخنرانی وی نیز در ۳ اکتبر، به کار خود پایان داد. این مذاکرات یک هفته پیش از دوازدهمین کنفرانس متعاهدین کنوانسیون تنوع زیستی از تاریخ ۶ تا ۱۷ اکتبر (۱۴-۲۵ مهر ماه ۹۳) و اولین اجلاس متعاهدین پروتکل ناگویا در مورد دسترسی به منابع ژنتیک و تقسیم عادلانه منافع از تاریخ ۱۳ تا ۱۷ اکتبر (۲۱-۲۵ مهر ماه ۹۳) در همین محل؛ شهر پیونگ چانگ کره جنوبی برگزار شد.

مراسم افتتاحیه

هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها روز دوشنبه ۲۹ سپتامبر در شهر پیونگ چانگ کره جنوبی آغاز به کار کرد. در صبح اولین روز هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، بیانیه ها و گزارش هایی در خصوص پایبندی کشورها به اجرای پروتکل و گزارش بروز الحاق کشورها به پروتکل، مکانیسم های مالی، تامین منابع، همکاری با دیگر سازمان ها، طرح ها و برنامه ها، مدیریت، بودجه، بررسی عملکرد دبیرخانه و طرح های پیشنهادی برای جلسات آینده COP و COP/MOP ارائه شد.

شری لاوازا رئیس ششمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

در افتتاحیه این اجلاس، رئیس ششمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها و وزیر محیط زیست، جنگل و آب و هوای هندوستان آقای شری لاوازا در سخنرانی خود، ضمن خوشامدگویی به شرکت کنندگان، به اهمیت استراتژیک پروتکل الحاقی ناگویا-کوالالمپور در مورد مسئولیت پذیری و جبران خسارات تاکید کرد و از نمایندگان کشورها خواست تا با تصویب پروتکل الحاقی ناگویا کوالالمپور به این پروتکل الحاقی بپیوندند.

یون سانگ جیک رئیس هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

در ادامه، آقای لاوازا از آقای یون سانگ جیک وزیر تجارت، صنعت و انرژی کره جنوبی به عنوان رئیس هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

دعوت کرد تا سخنرانی خود را ارائه کند. آقای یون در سخنرانی خود به بررسی ارزیابی احتمال ریسک، ملاحظات اجتماعی- اقتصادی استفاده از محصولات زنده تراریخته، بحث مدیریت این محصولات، نقل و انتقالات فرامرزی موجودات زنده تراریخته اشاره کرد. وی در سخنرانی خود تاکید کرد که کشور کره جنوبی در صدد راه اندازی یک طرح ابتکاری برای ارتقای ظرفیت سازی ایمنی زیستی منطقه ای و آموزش های لازم جهت ارزیابی ریسک های احتمالی استفاده از محصولات تراریخته است. وی با دعوت از آقای "این هولی" رئیس سیاست نوآوری صنعتی، خواست که ریاست جلسه را از طرف وی بر عهده بگیرد.

فریرا دیاس دبیر اجرایی کنوانسیون تنوع زیستی

در ادامه، آقای فریرا دیاس دبیر اجرایی کنوانسیون تنوع زیستی، ضمن خوشامدگویی به کشور امارات متحده برای تصویب پروتکل الحاقی ناگویا، از سایر کشورها خواست تا پروتکل الحاقی ناگویا را تصویب کنند. خانم مارگارت اودوک به نمایندگی از مدیر اجرایی برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP) در سخنرانی خود تاکید کرد که ایمنی زیستی باید در دستور کار توسعه بعد از سال ۲۰۱۵ در نظر گرفته شود. همچنین وی به نقش پررنگ برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد در ظرفیت سازی جهت دسترسی کشورهای در حال توسعه، برای ایجاد چهار چوب های قانونی در ایمنی زیستی، ارزیابی احتمال ریسک، مدیریت احتمال ریسک، آگاهی و مشارکت عموم اشاره کرد. فرماندار ایالت گانگون ضمن اظهار امیدواری از برقراری صلح در شمال شرق آسیا، عنوان کرد که این منطقه غیر نظامی تبدیل به یک مخزن منحصر بفرد تنوع زیستی شده است. شیم جائه گوک شهردار پیونگ چانگ، نمایندگان کشورها را به توسعه و پیشرفت در مسائل ایمنی زیستی تشویق کرد. در ادامه، عضو مجلس ملی، لی ون ووک به معرفی دوازدهمین کنفرانس طرف های ذینفع (COP) با موضوع "تنوع زیستی برای توسعه پایدار" پرداخت.

بیانیه ها

در مراسم افتتاحیه هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، بیانیه هایی توسط برخی کشورها قرائت شد. در اولین بیانیه، کشور عربستان سعودی به نمایندگی از کشورهای غرب آسیا تاکید کرد که به ایمنی زیستی در برنامه های توسعه ملی و مرتبط با تصمیم های سیاسی و حمایت و پشتیبانی برای اجرای برنامه های ارزیابی احتمال ریسک و مدیریت احتمال ریسک و ظرفیت سازی نیاز است. کشور پرو در بیانیه خود از پیشنهاد تاسیس یک شرکت تابعه یا فرعی برای اجرا و پیاده سازی تحت کنوانسیون حمایت کرد. گرجستان از طرف اروپای مرکزی و شرقی، جمع آوری منابع مالی اضافی برای پیاده سازی پروتکل را خواستار شد. پلائو از یک رویکرد جامع و یکپارچه برای اجرا و پیاده سازی پروتکل حمایت کرد. موریتانی از طرف گروه آفریقا، در بیانیه خود بر موضوعات زیر تاکید کرد: نیاز به تقویت چهارچوب های ملی ایمنی زیستی، تلاش برای پیشبرد بحث در رابطه با موضوع ملاحظات اجتماعی و اقتصادی استفاده از موجودات زنده تراریخته، ارزیابی احتمال ریسک و طرح یک مدل عملیاتی برای تامین منابع مالی جلسات آینده. اتحادیه اروپا بر اهمیت بهبود بهره وری و کارایی ساختار پروتکل تاکید کرد. ایالات متحده آمریکا به نقش کشاورزی در رشد جمعیت، تغییرات در رژیم غذایی و تنش های محیطی تاکید کرد و در ادامه خواستار بررسی و ارزیابی ریسک علمی و مبتنی بر دانش شد. متن زیر نیز از طرف جمهوری اسلامی ایران تهیه و به دبیرخانه اجلاس ارائه شد؛ اگرچه بنا بر تصمیم رئیس جلسه به هیچ یک از کشورها به جز نمایندگان منطقه ای اجازه صحبت داده نشد.

Thank you Mr. Chairman,

The Islamic Republic of Iran congratulates you as Chair of MOP 7 and is confident of your leadership and wishes you and the participants a successful and productive meeting. Iranian delegation also appreciates the excellent preparatory work of the Host Country the Republic of Korea, the Pyeongchang community and the Secretariat for this important event.

As one of the primary centers of biological diversity particularly with regards to the food and agriculture, the Islamic Republic of Iran gives significant priority for the conservation of biological diversity, has

actively been involved in the development of the Cartagena Protocol on Biosafety and is supporting the fundamental principles behind the protocol derived from the Convention on Biological Diversity.

Mr. Chairman, Islamic Republic of Iran also gives significant priority for the access and use of technology-including biotechnology- in line with the Article 16 of the Convention on Biological Diversity that considers "both access to and transfer of technology among Contracting Parties" as "essential elements for the attainment of the objectives of the Convention".

To this end Mr. Chairman we believe that this occasion that is provided to discuss about the third assessment and review of the effectiveness of the Cartagena Protocol and the mid-term evaluation of the Strategic Plan for the Cartagena Protocol on Biosafety for the period 2011-2020, provides critical opportunity to review and assess whether the implementation of the biosafety Protocol has been successful in the achievement of the "great potential of modern biotechnology for human well-being" stated in the preamble of the protocol or the essence of the Convention as is stated for example in Article 19 that instructs "each Contracting Party to take all practicable measures to promote and advance priority access by Contracting Parties, especially developing countries, to the results and benefits arising from biotechnologies.

We assure you Mr. Chairman that Islamic Republic of Iran will continue actively to contribute to biosafety and the sustainable use of biological diversity through facilitation of responsible and safe Biotechnology transfer.

Thank you Mr. Chairman.

مسائل سازمانی و تقسیم کار در اجلاس

در هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها دو گروه کاری برای بررسی موضوعات مختلف تشکیل شد. نمایندگان هیئت های منتخب، النی ماراما توکادادا از کشور فیجی را به عنوان گزارشگر جلسه انتخاب کردند. همچنین نمایندگان، فرانسیس اگوال از کشور اوگاندا را به عنوان رئیس گروه کاری اول و خانم چاوی چان هوتاچارن از کشور تایلند را به عنوان رئیس گروه کاری دوم انتخاب کردند.

فرانسیس اگوال رئیس گروه کاری اول

گروه کاری یک به ریاست اگوال از اوگاندا، برای رسیدگی به گزارش کمیته انطباق، رسیدگی به موضوعات مربوط به مکانیزم مالی و منابع، پروتکل الحاقی ناگویا کوالالمپور، ملاحظات اجتماعی و اقتصادی (ماده ۲۶)، ارزیابی و بازنگری اثر بخشی پروتکل (ماده ۳۵) و پایش و گزارش دهی (ماده ۳۳) و گروه کاری دو به ریاست خانم چاوی چان از تایلند، برای استماع گزارش عملکرد و فعالیت اتاق تهاتر ایمنی زیستی، بکارگیری، بسته بندی، حمل و نقل و شناسایی موجودات زنده تراریخته (ماده ۱۸)، ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک (ماده ۱۵ و ۱۶)، حمل و نقل برون مرزی غیر عمدی و تدابیر اضطراری (ماده ۱۷) و استفاده محصور از موجودات زنده تراریخته به بحث و تبادل نظر پرداختند.

گزارش ها

در مراسم افتتاحیه هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، نمایندگان کشورهای عضو پروتکل، گزارش های ارائه شده با موضوعات ذیل را استماع کردند: انطباق و پذیرش (UNEP/CBD/BS/COP-MOP/7/2)، مکانیزم مالی و منابع (UNEP/CBD/BS/COP-MOP/7/4)، همکاری با سایر سازمان ها و کنوانسیون های بین المللی (UNEP/CBD/BS/COPMOP/7/5)، مدیریت پروتکل و بودجه (UNEP/CBD/BS/COP-MOP/7/6)، پیشنهاد بودجه جهت برنامه کاری برای دوره دو ساله 16-2015 (UNEP/CBD/BS/COP-MOP/7/6/Add.1 and 5)، تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) گزارش کرد که حمایت مالی برای اجرای پروتکل برای سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴، شانزده میلیون دلار آمریکا بوده است. در خصوص همکاری های مالی، اتحادیه اروپا اظهار داشت که باید جانب احتیاط را از عواقب تامین بودجه و افزایش همکاری با کمیته سنجش

بهداشت سازمان تجارت جهانی (WTO) در نظر گرفت. کشور مکزیک تسهیل تبادلات اطلاعات با موسسه های فنی و نهاد های دیگر در شناسایی موجودات زنده تراریخته را خواستار شد. هیئت ایرانی در مورد بودجه اظهار نظری نکرد.

در ادامه، دبیر اجرایی اجلاس در خصوص اجرای پروتکل و برنامه ریزی برای جلسات آینده در رابطه با بهبود کارایی و بهره وری پروتکل با مشارکت همه اعضا، صحبت کرد. اغلب کشورها به منظور افزایش بهره وری، با تشکیل همزمان اجلاس های متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها و اجلاس تنوع زیستی و پروتکل های الحاقی آن توافق کردند. چند گروه نیز بر مشارکت کامل و موثر کشورهای در حال توسعه تاکید کردند. کوبا و گرانادا خواستار توسعه روش های جدید جهت مشارکت کشورهای در حال توسعه شدند. نیوزلند پیشنهاد داد که استفاده از نتایج و دستاوردهای بهره وری از برگزاری همزمان جلسات، می تواند راهی برای تامین بودجه و کمک های مالی جهت مشارکت کشورهای در حال توسعه باشد. اتحادیه اروپا، کوبا، کلمبیا، پرو و اکوادور در رابطه با مشخص کردن مدیریت پروتکل الحاقی صحبت کردند.

برگزاری نشست ویژه در مورد اجرای پروتکل

در مراسم افتتاحیه هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، یک نشست ویژه در خصوص اجرای پروتکل ایمنی زیستی کارتاها به ریاست هو مین جانگ مسئول اتاق تهاتر ایمنی زیستی و مرجع ملی کره برگزار شد. جلسه ویژه مربوط به اجرای پروتکل در ساعت ۳ بعدازظهر روز اول اجلاس شروع به کار کرد. در این جلسه نمایندگان پنج منطقه جغرافیایی (آفریقا، آسیا و اقیانوسیه، اروپای شرقی و مرکزی، آمریکای لاتین و کارائیب و اروپای غربی) گزارش مختصری از فعالیت های ایمنی زیستی کشورشان و چالش های مربوط به آن را ارائه دادند. رئیس گروه موقت فنی تخصصی (AHTEG) در خصوص ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک، گزارش مختصری در خصوص فعالیت های این گروه کاری ارائه کرد و در پایان نیز، نمایندگان بقیه کشورها به صورت شفاهی

یا کتبی فعالیت‌ها و مشکلات خود را در زمینه اجرای پروتکل ارائه کردند. در ادامه، دبیر اجرایی کنوانسیون تنوع زیستی، در رابطه با چالش‌هایی نظیر تعهدات تحت پروتکل و موضوعات دیگر تحت کنوانسیون، اقدام و یکپارچه‌سازی ایمنی زیستی در استراتژی‌های ملی تنوع زیستی و برنامه‌های عملیاتی صحبت کرد. هدف از تشکیل این جلسه ویژه، ارائه یک پلت فرم جهت اشتراک اطلاعات و تبادل تجربیات و چالش‌ها در خصوص اجرای پروتکل با تمرکز بر ادغام ایمنی زیستی در برنامه‌های توسعه ملی و تامین منابع مالی برای پیشبرد اجرای پروتکل در سطح ملی اعلام شد. از موضوعات اساسی که در این جلسه بحث و تبادل نظر شد، می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد.

- بکارگیری، حمل و نقل، بسته‌بندی و برچسب‌گذاری (ماده ۱۸)
- پروتکل الحاقی ناگویا کوالالمپور
- ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک (مواد ۱۵ و ۱۶)
- ملاحظات اجتماعی و اقتصادی (ماده ۲۶)
- پایش و گزارش دهی (ماده ۳۳)
- ارزیابی، بازنگری، اثربخشی و کارایی پروتکل (ماده ۳۵)
- جابجایی فرامرزی غیر عمدی و تدابیر اضطراری (ماده ۱۷)
- استفاده محصور از موجودات زنده تراریخته

همچنین راجع به موضوعاتی نظیر تاریخ و محل برگزاری اجلاس هشتم، تصویب گزارش نهایی جلسه و اختتامیه اجلاس تصمیماتی اتخاذ شد.

نماینده آفریقای جنوبی: "عامل اصلی موفقیت آفریقای جنوبی در اجرای پروتکل ایمنی زیستی هماهنگی بین وزارتخانه‌های ذیربط و ارتباط آنها با جامعه علمی کشور است."

در ادامه، اعضای کشور های عضو پروتکل، تجربیات خود را به اشتراک گذاشتند. نماینده آفریقای جنوبی بر هماهنگی بین دولتی و بهبود ارتباطات جهت افزایش رابطه بین عموم مردم و توسعه‌دهندگان فناوری‌های نو و ظرفیت‌های پژوهشی دولتی مستقل، تاکید کرد. نماینده آفریقای جنوبی گفت: "کشور آفریقای جنوبی عضو کنوانسیون تنوع زیستی است و در سال ۲۰۰۳ به پروتکل ایمنی زیستی پیوسته است. وی

یکی از بزرگترین چالش‌ها برای اجرای کامل پروتکل در آفریقای جنوبی را تعادل پایدار بین حفاظت از محیط زیست و پیشرفت‌های اجتماعی و اقتصادی دانست و افزود: "در آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۳، حدود سه میلیون هکتار از زمین‌های زراعی به کشت گیاهان زراعی تراریخته اختصاص یافت. به طوری که ۱۰۰ درصد پنبه کشت شده، ۹۲ درصد سویا و ۸۷ درصد ذرت کشت شده در این کشور تراریخته است. استفاده از انگور و سیب‌زمینی تراریخته به دلیل مسائل اجتماعی و اقتصادی هنوز تصویب نشده است."

بن دورهام نماینده آفریقای جنوبی

وی ادامه داد: "اولین قانون مربوط به موجودات تراریخته، قانون مصوب سال ۱۹۹۷ است که برای تطابق با پروتکل در سال ۲۰۰۶ مورد بازنگری قرار گرفت. برنامه عملیاتی ملی و چارچوب تنوع زیستی به عنوان بخشی از الزامات کشور در برابر کنوانسیون تهیه شده است که ایمنی زیستی را هم شامل می‌شود و فعالیت‌های مربوط در خصوص جلوگیری از تهدیدات به تنوع زیستی در کشاورزی، تجارت و علوم را پوشش می‌دهد." وی عامل اصلی موفقیت آفریقای جنوبی در اجرای پروتکل ایمنی زیستی را هماهنگی بین وزارتخانه‌های ذیربط و ارتباط آنها با جامعه علمی کشور دانست.

نماینده هندوستان: "ایمنی زیستی بخش اصلی سیاست این کشور است که در این سیاست‌گذاری به لزوم آگاهی و مشارکت عمومی در بیوتکنولوژی و ایمنی زیستی تاکید شده است."

نماینده هندوستان به عنوان نماینده قاره آسیا و اقیانوسیه بر چالش‌های اجرا و پیاده‌سازی پروتکل تاکید کرد و گفت: "با توجه به تنوع زیستی غنی هندوستان، ایمنی زیستی بخش

اصلی سیاست این کشور است که در این سیاست‌گذاری به لزوم آگاهی و مشارکت عمومی در بیوتکنولوژی و ایمنی زیستی که در نهایت منجر به اعتماد مردم می‌شود، تاکید شده است. ایمنی زیستی از طریق کمیته‌هایی که تحت نظارت قانون حفاظت از محیط زیست هستند، کنترل می‌شود. وی به مشکلات مطرح در این رابطه اشاره کرد و افزود: "عدم همگام‌سازی تحولات با پیشرفت سریع بیوتکنولوژی، زیرساخت‌ها، منابع محدود موجود و ارتباطات ناکافی بین سازمان‌های نظارتی از جمله مشکلات مطرح شده در این رابطه است." وی بر بررسی ظرفیت‌های سازمانی، افزایش ظرفیت در راستای توسعه بیوتکنولوژی در کشور، افزایش مشارکت عمومی در تصمیم‌گیری‌ها، بروزرسانی اطلاعات پایه برای یکپارچه‌سازی مدیریت تنوع زیستی در ارزیابی ایمنی زیستی و استفاده از برنامه استراتژیک ۲۰۱۱-۲۰۲۰ به عنوان یک ابزار راهنما در اجرای سیاست‌های ملی تاکید کرد. وی افزود: "در حال حاضر هندوستان بیش از ۱۲ میلیون هکتار از اراضی خود را به کشت محصولات تراریخته (به طور عمده پنبه متحمل به علف کش و مقاوم به آفات) اختصاص داده و از این رهگذر تحول مثبتی را در زندگی کشاورزان و اقتصاد ملی ایجاد کرده است."

نماینده مولداوی: "برنامه عملیاتی ملی مورد بازنگری قرار گرفته و ایمنی زیستی به همه برنامه‌های راهبردی اضافه شده است."

نماینده مولداوی به عنوان نماینده کشورهای اروپای شرقی و مرکزی به یکپارچه‌سازی مدیریت ایمنی زیستی، افزایش آگاهی، تامین منابع و هماهنگی میان سازمان‌های دولتی مرتبط اشاره کرد و افزود: "در دو سال اخیر کشور مولداوی ایمنی زیستی را در همه برنامه‌های راهبردی ملی خود از جمله برنامه راهبردی زیست محیطی برای سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰ وارد کرده است. در این برنامه‌ها، ظرفیت‌های سازمانی و سیستم‌های نظارتی همراه با افزایش ظرفیت برای آزمایشگاه‌های مربوط به شناسایی موجودات زنده تراریخته در نظر گرفته شده است. برنامه عملیاتی ملی مورد بازنگری قرار گرفته و ایمنی زیستی به آن اضافه شده است." گفتنی است که کشور مولداوی در سال ۲۰۰۴ با کمک جف چارچوب ملی ایمنی زیستی خود را ایجاد کرده است. قانون ملی ایمنی زیستی مولداوی در سال ۲۰۰۱ به تصویب رسید ولی پیش‌نویس قانون جدید در خصوص تجاری‌سازی و ارائه محصولات تراریخته به بازار که در راستای قوانین اتحادیه اروپا است، تهیه و به مشورت عموم گذاشته شده است. پیش‌بینی می‌شود که این قانون تا پایان سال ۲۰۱۴ به تصویب برسد. در فوریه سال ۲۰۱۴، یک دوره آموزشی منطقه‌ای در خصوص ایمنی زیستی و ارزیابی احتمال ریسک

برگزار شد که در آن دستورالعمل ارزیابی احتمال ریسک تهیه شده توسط دبیرخانه پروتکل به مرحله آزمایش گذاشته شد. البته هنوز توانمندسازی‌های بیشتری در خصوص ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک و شناسایی موجودات زنده تراریخته مورد نیاز است. علاوه بر آن، در زمینه ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، مسئولیت و جبران خسارت، آگاهی و مشارکت عموم بایستی پژوهش‌ها و فعالیت‌های بیشتری انجام شود.

نماینده مکزیک: "کشور مکزیک با این دید که علم موتور پیشرفت است، سابقه زیادی در زمینه مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی دارد."

نماینده مکزیک به عنوان نماینده آمریکای لاتین و کارائیب نیز به اهمیت افزایش آگاهی، اشاعه و گسترش اطلاعات، ظرفیت‌سازی، هماهنگی در سطح ملی و تبادل اطلاعات و ارتباطات و همکاری با کشورهای منطقه در این خصوص اشاره کرد و ادامه داد: "کشور مکزیک با این دید که علم موتور پیشرفت است، سابقه زیادی در زمینه مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی دارد. تجربه این کشور در زمینه ایمنی زیستی به دهه ۱۹۸۰ برمی‌گردد. کشور مکزیک در سال ۲۰۰۰ پروتکل ایمنی زیستی کارتاها را امضا کرد و در سال ۲۰۰۲ در پروژه توانمندسازی یونپ و جف برای ایجاد چارچوب ملی ایمنی زیستی مشارکت کرد. قانون ملی ایمنی زیستی این کشور در سال ۲۰۰۵ به تصویب رسیده است و متعاقب آن ایمنی زیستی در برنامه‌های توسعه ملی این کشور وارد شده است.

جو لیوس برنال نماینده مکزیک

در ادامه، نماینده نروژ به عنوان نماینده اروپای غربی گفت: "بر اساس اطلاعات ارائه شده در دومین ارزیابی پروتکل و

جلسات آنلاین، اجرای پروتکل می‌تواند بر اثر کمبود منابع و آگاهی عموم دچار وقفه شود. در کشور نروژ خوشبختانه تامین منابع و آگاهی دادن عموم به حد قابل قبول وجود دارد. قانون فناوری ژن نروژ که در سال ۱۹۹۳ (قبل از تصویب پروتکل ایمنی زیستی کارتاها) به تصویب رسیده است، طیف وسیعی از تدابیر مربوط به ارزیابی احتمال ریسک، مسئولیت و جبران خسارت، آگاهی عموم و ملاحظات اخلاقی کاربرد این محصولات را پوشش داده است. "وی افزود: "در کشور نروژ مشورت با عموم مردم اجباری است و گزارش‌های ارزیابی احتمال ریسک محصولات تراریخته در این کشور منتشر شده است. جلسات شنیدن نظرات عموم توسط آژانس محیط زیست نروژ برگزار می‌شود که این اطلاعات در وب سایت آن آژانس و اتاق تهاتر ایمنی زیستی موجود است. در حدود ۵۰ سازمان، نهاد‌های مشورتی، موسسه‌های پژوهشی و گروه‌های علاقمند در این جلسات شرکت و نظرات خود را ارائه می‌دهند." پس از ارائه گزارش‌های نمایندگان کشورها، رئیس گروه موقت کارشناسان فنی تخصصی در خصوص ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک، گزارش کوتاهی در خصوص فعالیت‌های این گروه ارائه داد و گفت: "ایجاد این گروه کاری و برگزاری جلسات آنلاین در خصوص ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک در اجلاس چهارم به تصویب رسید. در اجلاس ششم، کشورها از عملکرد گروه فنی تخصصی تقدیر و سایر کشورها را به استفاده از دستورالعمل ایجاد شده، تشویق و ترغیب کردند. علاوه بر آن، تصمیم گرفته شد که جلسات آنلاین ارزیابی و مدیریت احتمال ریسک ادامه یابد."

نماینده بولیوی: "عنوان «زندگی خوب» برای محصولات تراریخته یک جایگزین مناسب برای آن است."

در ادامه، بسیاری از گروه‌ها از تلاش‌های ملی خود جهت پیاده‌سازی پروتکل صحبت کردند. نماینده برزیل پیشنهاد انتقال فناوری به سایر بخش‌ها را مطرح کرد. نماینده نیجریه از تصمیم‌گیری مبتنی بر علم صحبت کرد. نماینده نیوزلند پیشنهاد ایجاد توازن بین نوآوری و حفاظت در برنامه ریزی‌ها و همکاری‌های بین‌سازمانی را در این خصوص مطرح کرد. نماینده مالزی بر افزایش آگاهی ایمنی زیستی در سیاست‌های ملی از طریق برگزاری جلسات، سمینارها و کارگاه‌های آموزشی تاکید کرد. نماینده چین گفت که تنها راه برای اجرای موثر تعهدات پروتکل؛ ایجاد ظرفیت در مدیریت ایمنی زیستی در کشورها در حال توسعه است. نماینده غنا با تمرکز بر چالش‌های موجود، به فعالیت‌های سازمان‌های مخالف محصولات تراریخته اشاره کرد. نماینده سودان بر افزایش آگاهی عمومی و تضمین کیفیت محصولات تراریخته در آزمایشگاه‌ها برای محصولات تراریخته تجاری تاکید کرد. نماینده بولیوی عنوان «زندگی خوب» برای محصولات تراریخته به عنوان یک جایگزین مناسب به بازار را

مطرح کرد. نمایندگان کشور‌های کیریباتی، فیجی و کامبوج با تمرکز بر ظرفیت‌سازی؛ به فقدان منابع مالی در این خصوص اشاره کردند. در خاتمه، جلسه پرسش و پاسخ از سخنرانان تشکیل شد. از جمله موضوعات مورد بحث می‌توان به مسئله مشارکت عمومی و حصول اطمینان از بازخورد ذینفعان، همکاری‌های منطقه‌ای، ظرفیت‌سازی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، ارزیابی احتمال ریسک و استفاده از قوانین جهت تکمیل چارچوب ایمنی زیستی اشاره کرد.

گزارش شورای حکام

شورای حکام ضمن ارائه گزارشی، ده کشور از جمله کشور پاکستان را نام برد که به تعهدات خود در مقابل پروتکل عمل نمی‌کنند و از آنها خواست تا در صورت نیاز به کمک اعلام کنند. قرار شد این موضوع و نحوه برخورد با آن در شورای حکام مورد بررسی قرار بگیرد. هیئت ایرانی با توجه به علاقمندی کشور‌های در حال توسعه به موضوع توانمندسازی و اخذ منابع مالی خارجی و با توجه به اینکه عدم پایبندی را نباید مستمسکی برای برخورد با کشور‌های در حال توسعه قرار داد بیانیه زیر را قرائت کرد که بلافاصله از سوی اتحادیه اروپایی و کلیه کشور‌های آفریقایی و تعداد زیادی از کشور‌های آسیایی مورد حمایت قرار گرفت.

Thank you Mr. Chairman,
Islamic Republic of Iran would also like to appreciate and support the recommendations made by the compliance committee. Iran believes that all those countries facing with difficulties in complying with their obligations are from developing countries and least developed countries. These countries are bombarded with contradicting ideological views on the benefits or negative impacts of the LMOs. The capacity building programs supported with one country is not meant to build capacity to assure the improvement of the capacity of any given country to imply its obligation under the protocol.
We therefore like to call the increased technical support for capacity building for developing countries and the least developed countries free from ideological elements. The capacity building should be technical and loyal to the protocol and the spirit of the CBD.
Our delegation also would also like to emphasize that all capacity building programs in every country should be administered through the countries National Focal Point only.

دومین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

در دومین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها مورخ سی سپتامبر ۲۰۱۴ میلادی (۸ مهر ماه ۱۳۹۳)، نمایندگان کشورها از جمله کشور جمهوری اسلامی ایران به صورت دو گروه کاری (WGs) موازی در مورد مسایل مختلف از جمله ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات زنده تراریخته (LMOs)، تامین منابع و حمایت‌های مالی، ظرفیت‌سازی، استفاده از منابع برای پروژه‌های ایمنی زیستی، مسئولیت و جبران خسارت، ارائه گزارش، بررسی اثر بخشی و کارایی پروتکل، بهبود بهره‌وری و ردیابی موجودات زنده تراریخته به بحث و تبادل نظر پرداختند. همچنین بررسی مدیریت، حمل و نقل، بسته‌بندی و شناسایی موجودات زنده تراریخته، مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک و گسترش اتاق تهاتر ایمنی‌زیستی (BCH) از دیگر مباحث مطرح شده در دومین روز هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در شهر پیونگ‌چانگ کره جنوبی بود. در این جلسه، در رابطه با پذیرش محصولات تراریخته، نمایندگان کشور‌های اردن و مصر پیشنهاد همکاری‌های منطقه‌ای دادند. نمایندگان گروه آفریقا، سوریه و کوبا بر تاثیر نقش برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP) و برنامه جهانی محیط زیست (GEF) در بهبود و توسعه پشتیبانی فنی این محصولات تاکید داشتند. نماینده کشور مکزیک بر رسیدگی به موضوع نقل و انتقالات فرامرزی غیر عمدی موجودات زنده تراریخته و به اشتراک گذاشتن تجارب ملی کشورها تاکید کرد. نماینده اتحادیه اروپایی و نروژ در رابطه با امکانات و ابزارهای قابل دسترس جهت حمایت‌های مالی صحبت کردند و نماینده کشور کلمبیا پیشنهاد داد تا اتحادیه اروپایی و نروژ، هدایت منابع مالی و اطلاع‌رسانی این موضوع را بر عهده بگیرند.

جمهوری اسلامی ایران: «ظرفیت‌سازی نباید جانبدارانه یا دارای ابعاد ایدئولوژیک باشد بلکه باید فنی و وفادار به پروتکل باشد.»

نمایندگان کشورها در رابطه با ظرفیت‌سازی، حمایت‌های مالی و دسترسی به منابع، از کاهش حمایت‌ها در سه دوره گذشته، در رابطه با اجرای برنامه جهانی محیط

زیست (GEF) ابراز نگرانی کردند و نمایندگان کشور‌های در حال توسعه، خواهان افزایش کمک‌های مالی GEF بودند. هیئت اعزامی از سوی جمهوری اسلامی ایران ضمن تاکید بر ضرورت افزایش کمک‌های مالی برای کشور‌های در حال توسعه گفت: "ملاحظه می‌شود که کشور‌هایی که در پایبندی به تعهدات خود در اجرای پروتکل ایمنی زیستی کارتاها با مشکلاتی مواجهند، به طور عمده از کشور‌های در حال توسعه و کشور‌های کمتر توسعه یافته هستند. این کشورها با دیدگاه‌های متناقض و تبلیغات منفی در رابطه با اثرات مثبت و منفی محصولات تراریخته بمباران می‌شوند. حمایت مالی از برنامه‌های ظرفیت‌سازی توسط یک کشور خاص که به طور ایدئولوژیک صورت می‌گیرد، به معنی اطمینان از بهبود ظرفیت‌سازی و انجام تعهدات کشور عضو پروتکل نیست. بنابراین، ما از افزایش پشتیبانی فنی عاری از ابعاد ایدئولوژیک برای ظرفیت‌سازی در کشور‌های در حال توسعه و کشور‌های کمتر توسعه یافته حمایت می‌کنیم." دکتر بهزاد قره‌یاضی افزود: "ظرفیت‌سازی نباید جانبدارانه یا دارای ابعاد ایدئولوژیک باشد بلکه باید فنی و وفادار به پروتکل باشد." این پیشنهاد ایران بلافاصله از سوی چندین کشور از جمله اتحادیه اروپایی، هندوراس، مکزیک، برزیل، فیلیپین و پاراگوئه مورد حمایت قرار گرفت. نمایندگان گروه آفریقا، گینه بیسائو و کامبوج از ایجاد راهکاری برای کاهش مخالفت‌های اتحادیه اروپا، سوئیس، نروژ و برزیل در این رابطه حمایت کردند. در این جلسه، نماینده کشور کوبا گفت که تقاضای کم برای کمک‌های مالی به معنی کم‌اهمیت بودن ایمنی زیستی نیست بلکه نشان‌دهنده مشکلات فنی است. نمایندگان آفریقای جنوبی و مصر پیشنهاد دادند تا یک دبیرخانه برای تامین بودجه و تجزیه و تحلیل کاهش استفاده از منابع برای پروژه‌های ایمنی زیستی ایجاد شود.

موضوع جبران خسارات و الحاق به پروتکل الحاقی ناگوبا کوالالامپور

در رابطه با موضوع مسئولیت و جبران خسارت، نمایندگان کشورها از جمله کشور‌های جمهوری کنگو، هندوستان، نیجریه، لیبیا، مصر و کامرون از آماده‌سازی یک راهنمای جامع جهت پیاده‌سازی و تسریع ورود اطلاعات پشتیبانی کردند. همچنین نمایندگان کشور‌های نیجریه، نامیبیا، بروندي، اوگاندا و برخی از کشورها بر ظرفیت‌سازی این ساختار تاکید کردند. نمایندگان کشور‌های اروگوئه و سودان بر افزایش سطح آگاهی ایمنی زیستی تاکید

کردند. در این راستا، نماینده کشور نیجریه از برگزاری کارگاه های ملی و منطقه ای ایمنی زیستی جهت افزایش آگاهی در زمینه پروتکل الحاقی ایمنی زیستی حمایت کرد. جمهوری اسلامی ایران با توجه به عدم تصویب پروتکل الحاقی ناگویا در مورد جبران خسارات و با توجه به اینکه در این مورد هنوز هیچ تصمیم ملی به طور رسمی اعلام نشده است، در این موضوع اظهار نظر نکرد. گفتنی است تاکنون ۲۶ کشور به این پروتکل الحاقی پیوسته اند. در صورتی که ۲۴ کشور دیگر (جمعا ۵۰ کشور) پیوستن به پروتکل الحاقی را تصویب کنند آنگاه این پروتکل اجرایی و تعهد آور خواهد بود. انجمن های علمی در ایران با الحاق جمهوری اسلامی به این پروتکل مخالفت با توجه به این که در دو دولت قبل در مراحل مذاکرات مربوط به تصویب این پروتکل نمایندگان ایرانی همیشه غایب و صندلی آنها خالی بوده است (به جز مرحله تصویب آن که تنها سه نفر از وزارت جهاد کشاورزی وقت در اجلاس حضور ساکت داشته اند)؛ بنابراین، اطلاعات مسئولین دولتی در این مورد کم و در حد بی اطلاعی است.

مرجع ملی ایمنی زیستی: "تصویب موجودات زنده تراریخته را نباید صرفا بر اساس ملاحظات اجتماعی و اقتصادی رد کرد."

در رابطه با مبحث ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، نمایندگان اکثر کشورها خواستار تمدید گروه کارشناسان فنی موقت (AHTEG) شدند. نماینده کشور برزیل مشارکت جوامع بومی و محلی در گسترش گروه کارشناسان فنی موقت را پیشنهاد داد. نماینده کشور ترکیه نیز بر تاثیر مهم محصولات تراریخته میان کشاورزان خرده پا تاکید کرد. در ادامه، نمایندگان کشورهای نیوزلند، کنیا، آفریقای جنوبی، اتحادیه اروپا، ژاپن و هندوستان اعلام کردند که کار گروه کارشناسان فنی موقت باید با ماده ۲۶ پروتکل که در رابطه با ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته است، سازگار و منطبق باشد. همچنین نمایندگان کشورهای پاراگوئه، کنیا و آفریقای جنوبی تاکید داشتند که ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، برای هر کشوری مخصوص به آن کشور است. نمایندگان کشورهای جمهوری اسلامی ایران، نیوزلند و اتحادیه اروپایی بررسی ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و هر دو تاثیر مثبت و ریسک موجودات زنده تراریخته را خواستار شدند.

بهزاد قره یاضی مرجع ملی ایمنی زیستی ایران

در این رابطه، جمهوری اسلامی ایران عنوان کرد: «ماده ۱۶ کنوانسیون تنوع زیستی «هم دسترسی و هم انتقال بیوتکنولوژی از جمله بیوتکنولوژی، در میان طرف های متعاقد» را به عنوان «عناصر ضروری برای دستیابی به اهداف کنوانسیون» تاکید کرده است. پروتکل ایمنی زیستی کارتاها نیز می گوید، **بیوتکنولوژی مدرن پتانسیل های زیادی جهت رفاه انسان دارد.** این رفاه از جنس ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و زیست محیطی است. ماده ۱۹ کنوانسیون تنوع زیستی (CBD) عنوان می کند که هر دو طرف متعاقد پروتکل، ملزم به اعمال همه اقدامات عملی و دسترسی به موجودات زنده تراریخته توسط همه کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه و بهره مندی از نتایج و مزایای ناشی از بیوتکنولوژی هستند. این مزایای ناشی از بیوتکنولوژی نیز مزایایی اقتصادی و اجتماعی و برای حفاظت از محیط زیست است."

در ادامه، مرجع ملی ایمنی زیستی کشور جمهوری اسلامی ایران مواضع کشور در رابطه با ورود ملاحظات اجتماعی- اقتصادی موجودات زنده تراریخته در ارزیابی احتمال ریسک را این طور عنوان کرد

"۱. بر اساس کنوانسیون تنوع زیستی (CBD) و پروتکل ایمنی زیستی کارتاها (CPB) هر دو اثر مثبت و منفی (ریسک و منافع) ناشی از استفاده موجودات زنده تراریخته باید در تصمیم گیری ها و پرداختن به ملاحظات اجتماعی و اقتصادی لحاظ شود.

۲. در پروتکل هیچ رابطه ای بین ارزیابی احتمال ریسک

و ملاحظات اجتماعی و اقتصادی وجود ندارد. ارزیابی احتمال ریسک باید همان طور که در پیوست سه پروتکل ایمنی زیستی کارتاها مشخص شده است؛ انجام شود. اما در نظر گرفتن ملاحظات اجتماعی و اقتصادی مربوط به مرحله تصمیم گیری است و ارتباطی با مسئله آنالیز احتمال ریسک ندارد.

۳. با توجه به ماده ۲۶ پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، تنها آن دسته از ملاحظات اجتماعی و اقتصادی که ناشی از "تاثیر" موجودات زنده تغییر یافته بر حفاظت و استفاده پایدار از محیط زیست، است "می تواند" در مرحله تصمیم گیری مورد استفاده قرار بگیرد. "تاثیر" اشاره به یک خروجی و نتیجه واقعی دارد و تنها پس از استفاده و به کار بردن موجودات زنده تراریخته به کار می آید و در واقع، پتانسیلی نیست که می تواند مورد بررسی قرار بگیرد! همچنین روشن است که بر اساس پروتکل، ملاحظات اجتماعی و اقتصادی، یک گزینه اختیاری در مرحله تصمیم گیری است نه یک تعهد اجباری."

دکتر قره یاضی خطاب به رئیس اجلاس اظهار داشت: "بنابراین، تصویب موجودات زنده تراریخته را نباید بدون ارائه مستندات علمی و صرفا بر اساس ملاحظات اجتماعی و اقتصادی رد کرد. بدین ترتیب، کشور ایران، از ارائه رؤس سند UNEP/CBD/BS/COP-MOP/7/11/ Rev.1 با برخی از اصلاحات به شرح زیر استقبال می کند:

۱. AHTEG یا گروه کارشناسان فنی موقت، حفظ و برای دو سال دیگر تمدید شود. با این وجود، ترکیب آن باید با افزودن کارشناسان از کشورهای در حال توسعه تقویت شود. ۲. عبارت (a) از بند ۱ ماده پنجم در مورد عناصر پیشنهادی برای اتخاذ تصمیم پیش نویس باید حذف شود." این پیشنهادات نیز از سوی کشورهای متعددی مورد حمایت قرار گرفت. یکی از دستاوردهای این اجلاس همین بود که همه این پیشنهادات جمهوری اسلامی ایران بدون استثنا در متون نهایی به تصویب رسید. در این رابطه، نماینده آفریقای جنوبی از جمع آوری اطلاعات بیشتر راجع به ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و ارتباط آن با سایر تعهدات بین المللی حمایت کرد. همچنین نماینده کشور بولیوی درخواست کرد تا گروه کارشناسان فنی موقت نسبت به اجرای تعهدات بین المللی موجود و ارتباط آنها با ملاحظات اقتصادی و اجتماعی اقدام کنند. نماینده گروه آفریقا، با توجه به مشکلات شرکت در کنفرانس آنلاین اینترنتی درخواست یک کارگاه آموزشی در آفریقا را داد. نمایندگان کشورهای مکزیک، هندوستان، السلوادر، ماداگاسکار و برخی از کشورهای از ظرفیت سازی در ردیابی محصولات تراریخته حمایت کردند.

راهنمای ارزیابی ریسک و مدیریت ریسک

پس از ارائه گزارش رئیس گروه موقت فنی و اقتصادی در مورد راهنمای یاد شده در مورد ارزیابی ریسک و شناسایی و ردیابی محصولات تراریخته، نمایندگان کشورهای ایران، ژاپن و نیجریه با "راهنمای ارزیابی ریسک موجودات زنده تراریخته" که از سوی دبیرخانه پروتکل تهیه و برای تصویب به اجلاس متعاهدین ارائه شد، مخالفت کردند. در رابطه با ارزیابی و اثربخشی پروتکل، نمایندگان کشورهای به بررسی ارزیابی میان دوره ای برنامه استراتژیک UNEP/CBD/BS/ COP-MOP/7/13 پرداختند. در ادامه، نمایندگان کشورهای برزیل، کنیا و آفریقای جنوبی از تشکیل گروه کارشناسان فنی موقت برای این منظور، حمایت کردند. نماینده اتحادیه اروپایی با تشکیل گروهی عاری از ابعاد ایدئولوژیک، مخالفت کرد و به جای آن پیشنهاد تشکیل گروه رابط در هر منطقه را مطرح کرد. نماینده کشور ژاپن گفت که گروه کارشناسان فنی موقت باید به منابع مالی دسترسی داشته باشند. در ادامه، بسیاری از کشورهای تصریح کردند که کشورهای در حال توسعه برای آماده کردن گزارش های درخواستی، نیاز به حمایت و پشتیبانی دارند.

کارایی و اثر بخشی پروتکل

در رابطه با کارایی و اثر بخشی پروتکل، جمهوری اسلامی ایران درخواست کرد تا سوالات زیر نیز در پرسش نامه در دست تدوین درج شوند و خواستار بهبود کارایی پروتکل شد: "۱- تعداد اعضای پایبند به انجام تعهدات پروتکل. ۲- تعداد اعضای که از دسترسی آنها به بیوتکنولوژی ممانعت شده است. ۳- تعداد اعضای که طبق ماده ۱۶ و ۱۹ کنوانسیون تنوع زیستی به فناوری دسترسی یافته اند. ۴- تعداد اثرات منفی گزارش شده در تولید، واردات یا مصرف موجودات زنده تراریخته. ۵- تعداد نقل و انتقالات غیر عمدی فرامرزی و تاثیر آنها." همچنین در رابطه با بررسی عملکرد دبیرخانه ایمنی زیستی، نماینده اتحادیه اروپایی پیشنهاد دبیرخانه ای را داد که در آن، کارمندان در بخش های مختلف مربوط به تخصص خود کار کنند. نماینده کشور نروژ نیز نسبت به تغییر عملکرد و وظایف اصلی دبیرخانه هشدار داد.

کسپر لینستاد نماینده نروژ

در رابطه با بهبود اتاق تهاتر ایمنی زیستی، نمایندگان کشورهای کنیا و آفریقای جنوبی بر ضرورت هماهنگی در ارسال اطلاعات موجودات زنده تراریخته تاکید کردند. در ادامه، نمایندگان کشورهای هندوراس، برزیل و آرژانتین با ارائه اطلاعات موجودات زنده تراریخته در مرحله آزمایشات مزرعه ای مخالفت کردند. در این جلسه، نماینده اتحادیه اروپایی با ظرفیت سازی در ردیابی موجودات زنده تراریخته مخالفت کرد. نماینده کشور نروژ نیز پیشنهاد داد که بهبود اتاق تهاتر ایمنی زیستی به تجارب بیشتر و اشتراک گذاشتن اطلاعات بیشتر نیاز دارد. در رابطه با مدیریت، حمل و نقل، بسته بندی و شناسایی موجودات زنده تراریخته، نمایندگان کشورهای پاراگوئه، کلمبیا، ژاپن، فیلیپین و اتحادیه اروپا گفتند که استانداردهای موجود، راهنماها و روش های کاربردی در مدیریت، حمل و نقل، بسته بندی و شناسایی موجودات زنده تراریخته، در پروتکل کافی است. همچنین آنها تاکید داشتند که COP/MOP دارای استانداردهای کافی نیست و باید مجموعه استانداردهای لازم بدین منظور تدوین شود.

مخالفت کشورها با راهنمای ارزیابی احتمال ریسک موجودات زنده تراریخته

در رابطه با مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک محصولات تراریخته، نمایندگان کشورهای فیلیپین، هندوراس، برزیل، نیوزلند، پاراگوئه و جمهوری دومینیکن با پیش نویس یا راهنمای جامع پیشنهادی دبیرخانه در رابطه با ارائه اطلاعات بیشتر راجع به ارزیابی احتمال ریسک مخالفت کردند. همچنین نمایندگان کشورهای هندوستان، ژاپن، ترکیه،

آفریقای جنوبی، کنیا، آرژانتین و جمهوری اسلامی ایران با این راهنما مخالفت کردند.

لتچومانان راماتها نماینده مالزی

نماینده کشور مالزی ابراز نگرانی کرد که انجام ارزیابی ریسک های احتمالی برای آزمایشات مزرعه ای برای کشورهای در حال توسعه سنگین است و این کشورها نمی توانند صنعت فناوری زیستی کشور را توسعه دهند. نمایندگان کشورهای مصر، مولداوی، نروژ، چین، بولیوی، اتحادیه اروپا و گروه آفریقا از تدوین راهنمای جامع ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته حمایت کردند. همچنین نمایندگان کشورهای چین، گروه آفریقا، کاستاریکا و کلمبیا با توجه به اهمیت ارزیابی ریسک های احتمالی محصولات تراریخته در مراکز مبدا و تنوع زیستی و بیوسایف و میکروارگانیسم ها و ماهی های تراریخته، گسترش کارشناسان فنی موقت و کنفرانس آنلاین اینترنتی را خواستار شدند.

کازوکی سوابه نماینده ژاپن

دورینگتن اوگویی نماینده کنیا

جیم مونتویا نماینده فیلیپین

سومین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

در سومین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در اول اکتبر ۲۰۱۴ میلادی (۹ مهر ماه ۱۳۹۳)، نمایندگان شرکت کنندگان -از جمله ایران - به صورت دو گروه کاری در مورد مسایل مختلف از جمله پذیرش موجودات زنده تراریخته، مسئولیت و جبران خسارت، ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، مدیریت، حمل و نقل، بسته بندی و شناسایی موجودات زنده تراریخته، نقل و انتقالات فرامرزی غیر عمدی و اقدامات اضطراری، موارد استفاده و اتاق تهاتر

ایمنی زیستی تصمیماتی را جهت استفاده بهتر و ایمن تر از محصولات تراریخته اتخاذ کردند. در رابطه با موضوع مسئولیت و جبران خسارت، نمایندگان کشورها به بررسی افزایش آگاهی، ارائه پاسخ به سوالات، افزایش فعالیت های ظرفیت سازی در اجرای پروتکل الحاقی کوالامپور-ناگويا، توسعه سیاست و ابزارهای قانون گذاری جهت انجام اقدامات لازم برای جبران صدمه احتمالی به محیط زیست و تنوع زیستی، پرداختند.

ترنسی لوسیا نماینده سنت لوسیا

در ادامه، نماینده کشور سنت لوسیا پیشنهاد داد تا بند «حفاظت و سازگاری با محیط زیست و تنوع زیستی» به متن پیش نویس نهایی اضافه شود. در این رابطه، نماینده کشور برزیل مخالفت خود را از این پیشنهاد اعلام کرد و به جای آن، پیشنهاد داد تا آسیب ناشی از نقل و انتقالات فرامرزی موجودات زنده تراریخته در مبدا آنها بررسی شود. نماینده اتحادیه اروپا در حمایت از برزیل، این پیشنهاد را پذیرفت و نماینده کشور ترکیه در حمایت از اتحادیه اروپا، بررسی ریسک های احتمالی موجودات زنده تراریخته در سلامت انسان در مبدا آنها را درخواست کرد که این پیشنهاد پذیرفته شد. نماینده کشور گینه پیشنهاد درج یک پاراگراف جدید برای دعوت از وزیر اجرایی جهت «سازمان دهی کارگاه های آموزشی» به منظور افزایش فعالیت های ظرفیت سازی و افزایش آگاهی کشورهای در حال توسعه از اجرای پروتکل الحاقی و تصویب و توسعه سیاست و ابزارهای قانون گذاری برای ارائه پاسخ به آسیب احتمالی به تنوع زیستی، را در پیش نویس مطرح کرد. نماینده اتحادیه اروپایی پیشنهاد گنجانیدن «موضوع دسترسی به منابع مالی» را مطرح کرد. دبیر اجرایی اجلاس، موضوع همکاری با سازمان های مرتبط -مشروط به موجود بودن منبع مالی- جهت تهیه یک راهنما به منظور تسریع اجرای پروتکل الحاقی را درخواست کرد. پیرو درخواست

دبیر اجرایی، نمایندگان کشورهای مصر، زامبیا، قطر و سنگال در مخالفت با اتحادیه اروپایی، ژاپن، کلمبیا، لیبریا و کنیا خواستار حذف عبارت «منوط به موجود بودن منابع مالی» شدند و در واقع درخواست کردند دبیر خانه حتی با اتکا به منابع مالی خود این توانمندسازی را ایجاد کنند. در خصوص مبحث ملاحظاتی اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، نمایندگان کشورها به بررسی نقش و مشارکت جوامع بومی و محلی در توسعه مفاهیم مربوط به ملاحظاتی اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته پرداختند.

جمهوری اسلامی ایران: «نقل و انتقالات فرامرزی موجودات زنده تراریخته برای ایران که وارد کننده عمده محصولات تراریخته است، حائز اهمیت است.»

در رابطه با موضوع نقل و انتقالات فرامرزی غیر عمدی موجودات زنده تراریخته و اقدامات ضروری مربوطه، نمایندگان کشورهای چین، بلاروس، نیوزلند و بولیوی از محتوای متن پیش نویس قبلی در این رابطه حمایت کردند. آنها گفتند که ارائه اطلاعات و ثبت داده های موجود کافی نیست و نمایندگان کشورهای مصر، مالزی و اتحادیه اروپایی در حمایت از آنها پیشنهاد ارائه اطلاعات بیشتر و کامل تر در هشتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها را مطرح کردند. نمایندگان کشورهای نیوزلند، مصر، اکوادور، بولیوی، هندوستان، اتحادیه اروپایی و جمهوری اسلامی ایران به همراه سایر کشورها، مخالفت خود را از تشکیل یک کمیته مشورتی غیر رسمی و تهیه راهنما در توسعه ابزارهای فنی اعلام کردند. در این رابطه، نماینده کشور جمهوری اسلامی ایران عنوان کرد: «کشور ایران یکی از واردکنندگان عمده محصولات تراریخته برای مصرف غذا، دام و فرآوری است. بنابراین، نقل و انتقالات فرامرزی غیر عمدی و نقل و انتقالات مرزی غیر قانونی موجودات زنده تراریخته برای ایران حائز اهمیت است. در حالی که کشور ایران به شدت از برگزاری کارگاه های آموزشی بهره به بهره و ظرفیت سازی مندرج در بند e (iii) پیش نویس حمایت می کند اما با تاسیس کمیته مشورتی غیر رسمی و هر گونه کار جدید در توسعه ابزارهای فنی و تهیه راهنما مخالف است.» در ادامه، مرجع ملی ایمنی زیستی ایران در حمایت از نماینده اتحادیه اروپایی، افزود: «کشور ایران از موضع اتحادیه اروپایی در رابطه با بند (a) مبنی بر ثبت اجباری هر گونه تصمیم در رابطه با موجودات زنده تراریخته و ارزیابی ریسک موجودات زنده تراریخته تحت پروتکل، در

اتاق تهاتر ایمنی زیستی حمایت می کند. با این وجود، ثبت آزمایشات مزرعه ای را ضروری نمی داند. چرا که آزمایشات مزرعه ای به منزله ورود محصولات تراریخته به محیط زیست نیست.» در ادامه، نماینده اتحادیه اروپایی پیشنهاد ایجاد یک شبکه آزمایشگاهی آنلاین را داد اما نمایندگان کشورهای برزیل، هندوراس، فیلیپین، کانادا و آرژانتین با این پیشنهاد مخالفت کردند. نماینده کشور مکزیک از ایجاد یک کمیته مشورتی رسمی تا زمانی که ترکیب اعضا و فعالیت ها به طور کامل شکل بگیرد، حمایت کرد. در رابطه با ثبت آزمایشات مزرعه ای، نمایندگان کشورهای برزیل، هندوراس، فیلیپین، کانادا و آرژانتین گفتند که این تعهد، تحت پروتکل نیست. نماینده کشور جمهوری کره نیز اشاره کرد که هر گونه اطلاعات برای تشخیص و شناسایی محصولات تراریخته، در مرحله آزمایشات مزرعه ای باید ارائه شود و فقط در مورد فعالیت های پژوهشی، ارائه اطلاعات غیر ضروری است. نمایندگان کشورهای مالزی و هندوستان گفتند که اطلاعات اختصاصی و کامل فقط باید برای اهداف نظارتی ارائه شود؛ چون در این پروتکل، مرحله بین آزمایشات مزرعه ای و رهاسازی غیر عمدی محصولات تراریخته گنجانده نشده است. نمایندگان کشورهای مکزیک، مالزی، پرو، اکوادور و اتحادیه اروپایی بر تمایز بین دو واژه «غیر عمدی» یا ناخواسته و واژه «غیر قانونی» رهاسازی موجودات زنده تراریخته تاکید کردند. نمایندگان کشورهای کلمبیا، ژاپن و گروه آفریقا نیز به اهمیت ثبت نقل و انتقالات فرامرزی موجودات زنده تراریخته در اتاق تهاتر ایمنی زیستی تاکید کردند. نمایندگان کشورهای السلوادور و بولیوی گفتند که ثبت هرگونه اطلاعات در اتاق تهاتر ایمنی زیستی مربوط به تشخیص و شناسایی موجودات زنده تراریخته با ارزش و ضروری است.

خالد علم نماینده مصر

جرج ارنستو کویزادا دیاس نماینده السلوادور

نمایندگان کشورهای تایلند، کنیا، گروه آفریقا، اکوادور، نیجریه، مولداوی، بولیوی، آفریقای جنوبی، مصر و جمهوری اسلامی ایران بر اهمیت فعالیت های ظرفیت سازی مانند ایجاد کارگاه های منطقه ای تاکید کردند. نماینده گروه آفریقا گفت که برای تهیه راهنما به تبادل اطلاعات و مشاوره نیاز داریم و نماینده کشور مالزی پیشنهاد ارائه یک تعریف کاری مشخص برای نقل و انتقالات فرامرزی غیر عمدی موجودات زنده تراریخته را مطرح کرد.

پاپا داینگ نماینده سرویس دستیابی به و استفاده از بیوتکنولوژی کشاورزی

در ادامه، نماینده سرویس دستیابی به و استفاده از بیوتکنولوژی کشاورزی (ISAAA) متذکر شد که در پروتکل الحاقی، به یک کمیته مشورتی برای ظرفیت سازی فعالیت های ایمنی زیستی نیاز است.

جمهوری اسلامی ایران: «استفاده از موجودات زنده تراریخته در کشورهای در حال توسعه که از دسترسی به بیوتکنولوژی و بهره گیری از مزایای محصولات تراریخته محروم هستند، بسیار مهم است.»

نمایندگان کشورهای مکزیک، گروه آفریقا، کلمبیا، کوبا، گواتمالا، بولیوی و برزیل از توسعه ابزارها و راهنما برای استفاده از موجودات زنده تراریخته، حمایت کردند. در این رابطه، نمایندگان کشورهای ژاپن، هندوراس، فیلیپین و جمهوری اسلامی ایران مخالف توسعه ابزارهای جدید و راهنما بودند و متذکر شدند که قوانین و راهنماهای ملی موجود در نهادهای علمی هر کشور و سازمان های بین المللی، برای مدیریت هدایت ایمن موجودات زنده تراریخته به مقصد برای استفاده از آنها، کافی است. در ادامه، نمایندگان کشورهای جمهوری اسلامی ایران، تایلند، گروه آفریقا و کوبا گفتند که در خصوص ظرفیت سازی به منظور گسترش فعالیت های ایمنی زیستی در کشورهای در حال توسعه، به انجام تحقیقات نیاز است که آن هم نیازمند استفاده از موجودات زنده تراریخته است. در این رابطه، نماینده کشور جمهوری اسلامی ایران عنوان کرد: «استفاده از موجودات زنده تراریخته در کشورهای در حال توسعه که از دسترسی به بیوتکنولوژی و بهره گیری از مزایای محصولات تراریخته محروم هستند، بسیار مهم است. کشور ایران سرمایه گذاری های قابل توجه و مهمی را در این زمینه انجام داده است؛ از جمله تاسیس گلخانه محصولات تراریخته برای هدایت و انجام فعالیت های پژوهشی جهت توسعه بیوتکنولوژی و بهره مندی از «پتانسیل های زیاد بیوتکنولوژی برای رفاه انسان» که در مواد ۱۶ و ۱۹ مقدمه پروتکل ایمنی زیستی کارتاها برای اجلاس تنوع زیستی نیز آمده است.» مرجع ملی ایمنی زیستی ایران تصریح کرد: «کشور ایران از وجود تحریم ها و محرومیت های مالی جدی کشورهای در حال توسعه، در ساخت و توسعه بیوتکنولوژی آگاه و نگران است. با در نظر گرفتن این موارد، به منظور انجام پژوهش های ایمن و مطمئن، در قانون ملی ایمنی زیستی ایران، انجام پژوهش های (آزمایشگاهی و گلخانه ای و مزرعه ای) موجودات زنده تراریخته از شمول مفاد این قانون مستثنی شده است. همچنین در مواد ۶ و ۱۸ پروتکل، درباره روش های توافقی (AIA) نقل و انتقالات مرزی موجودات زنده تراریخته و موارد بکارگیری آنها در مقصد، توضیحاتی آورده شده است.» در ادامه، هیئت ایرانی اعلام کرد: «۱- ایران با پیشنهاد توسعه ابزارها و راهنما موافق نیست. ۲- ایران به شدت از فعالیت های ظرفیت سازی برای تسهیل اجرای مفاد پروتکل در خصوص استفاده از موجودات زنده تراریخته حمایت می کند.»

همچنین نمایندگان کشورهای مکزیک و برزیل گفتند که ابزارها و راهنما نباید مانعی برای پژوهش‌ها باشند. نماینده اتحادیه اروپایی از جمع‌آوری اطلاعات مربوطه حمایت کرد و متذکر شد که ابزارها و راهنما، در حال توسعه و هنوز ناقص است. در رابطه با موضوع بهبود اتاق تهاتر ایمنی زیستی، نمایندگان کشورها به بررسی ظرفیت‌سازی در اتاق تهاتر ایمنی زیستی پرداختند. نماینده کشور مکزیک پیشنهاد داد تا درخواست دبیر اجرایی مبنی بر گسترش ارتباطات گروه‌ها برای ویرایش و به‌روزرسانی پرونده‌های ارائه شده توسط کشورهای مختلف به اتاق تهاتر ایمنی زیستی، لحاظ شود. همچنین نماینده کشور برزیل پیشنهاد داد تا برای ثبت اطلاعات در اتاق تهاتر ایمنی زیستی در اولین نقل و انتقال فرامرسی عمده موجودات زنده تراریخته، یک تصمیم نهایی اتخاذ شود. نماینده کشور جمهوری کره، طرح ظرفیت‌سازی ایمنی زیستی در آینده را مطرح کرد. نماینده کشور کلمبیا پیشنهاد افزودن یک مرجع برای تداوم کنفرانس‌های آنلاین را عنوان کرد و متذکر شد که این، ابزاری عالی در ظرفیت‌سازی اتاق تهاتر ایمنی زیستی است. در ادامه، نمایندگان گروه‌ها در رابطه با مبحث مدیریت و ارزیابی ریسک‌های احتمالی موجودات زنده تراریخته، در خصوص تهیه یک «راهنما در ارزیابی احتمال ریسک موجودات زنده تراریخته و گروه کارشناسان فنی موقت» به بحث و تبادل نظر پرداختند. ادامه بررسی مبحث مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک، همچنین موضوع تامین منابع مالی به جلسات بعد موکول شد.

چهارمین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها

در چهارمین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها مورخ دوم اکتبر ۲۰۱۴ میلادی (۱۰ مهر ماه ۱۳۹۳)، نمایندگان کشورها از جمله جمهوری اسلامی ایران به صورت دو گروه کاری در مورد مسایل مختلف از جمله ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، ردیابی و ارائه گزارش، کارایی و تاثیر پروتکل، نظارت، ارزیابی و بررسی اثربخشی پروتکل، بهبود بهره‌وری ساختارها و فرآیندهای تحت کنوانسیون و پروتکل‌های آن، امور مالی و تامین منابع، تصمیماتی را جهت استفاده بهتر و ایمن تر از محصولات تراریخته اتخاذ کردند. همچنین نمایندگان در رابطه با استفاده از موجودات زنده تراریخته، نقل و انتقالات فرامرسی غیر عمدی و اقدامات اضطراری، اتاق تهاتر ایمنی زیستی، مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک، به تبادل نظر و اتخاذ تصمیم در مورد استفاده بهتر و ایمن تر از موجودات زنده تراریخته در متن پیش نویس نهایی پرداختند.

در مورد ورود «ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته» به مرحله ارزیابی ریسک، نماینده کشور برزیل گفت که برای تشکیل یک گروه کارشناسان فنی موقت جهت آماده‌سازی راهنما موافق نیست. نمایندگان کشورهای پرو و پاراگوئه، بر مشارکت جوامع بومی و محلی در گسترش گروه کارشناسان فنی موقت تاکید کردند. نمایندگان کشورهای بولیوی و لیبیا - با تاکید بیشتر کشور لیبیا روی این موضوع - با مشارکت جوامع بومی و محلی در ارزیابی ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته مخالفت کردند.

متیو لتر نماینده اتحادیه اروپایی

ساتولو ستولین نماینده برزیل

در رابطه با موضوع بررسی اثربخشی و کارایی پروتکل، نمایندگان کشورهای برزیل، کنیا، آفریقای جنوبی، ترکیه، مصر، سودان و اتحادیه اروپایی با گروه کارشناسان فنی موقت برای بررسی و ارزیابی کارایی پروتکل، با توجه به محدودیت‌های بودجه مخالفت کردند و پیشنهاد دادند تا ارجاع این کار به افراد دیگر از جمله گروه کاری بررسی پیاده‌سازی (WGRI) یا گروه‌های رابط در ظرفیت‌سازی واگذار شود.

نماینده کشور برزیل بر حفظ عبارت «مشارکت جوامع بومی و محلی» در متن پیش نویس نهایی تاکید کرد. در ادامه، دبیرخانه پیشنهاد تشکیل گروه رابط در ظرفیت‌سازی به علاوه گروه کاری پیاده‌سازی پروتکل با مشارکت جوامع بومی و محلی را مطرح کرد که سایر کشورها نیز آن را پذیرفتند. در رابطه با موضوع بهبود بهره‌وری ساختار و فرآیندهای تحت کنوانسیون و پروتکل‌های آن، نماینده کشور برزیل پیشنهاد داد تا برای سازمان‌دهی جلسات هم‌زمان COP و COP/MOPs تحت کنوانسیون، کشورهای در حال توسعه، به صورت داوطلبانه و با مشارکت کامل و موثر نمایندگان کشورها توسعه یافته به ویژه کشورهای کمتر توسعه یافته و جزایر کوچک در حال توسعه، به جای گروه‌های واجد شرایط برای انتخاب شدن، اقدام کنند. نماینده اتحادیه اروپایی درخواست دبیر اجرایی؛ مبنی بر ارائه یک طرح برای سازمان‌دهی تشکیل هم‌زمان جلسات، را برای این منظور پذیرفت.

علی عثمان ساری نماینده ترکیه

در رابطه با موضوع تامین بودجه و منابع مالی، نمایندگان کشورها پیشنهاد دادند که از تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) دعوت به همکاری کنند. نماینده کشور کلمبیا گفت که این مورد از حوزه اختیارات جف خارج است و نمایندگان کشورهای لیبیا، گامبیا، مصر و آفریقای جنوبی از این موضع حمایت کردند. نماینده کشور لیبیا به ظرفیت‌سازی چارچوب‌های ملی ایمنی زیستی در کشورش تاکید کرد. در ادامه، پس از مشورت میان نمایندگان کشورهای کلمبیا، لیبیا، برزیل، اتحادیه اروپایی، مصر، بولیوی، سنگال، ترکیه، آفریقای جنوبی و سوئیس، با درخواست دعوت از جف برای بررسی مکانیزم‌های به‌روزرسانی و تکمیل چارچوب‌های ملی ایمنی زیستی موافقت شد. در رابطه با موارد استفاده از موجودات زنده تراریخته، نمایندگان اتحادیه اروپایی و جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد دادند تا سایر گروه‌ها اطلاعات و تجربیات کاربردی و سودمند خود را در اختیار سایر کشورها نیز قرار دهند.

در رابطه با موضوع نقل و انتقالات فرامرسی غیر عمدی و اقدامات اضطراری، نمایندگان اتحادیه اروپایی، بولیوی، چین، السلوادور و اوگاندا ارائه اطلاعات شامل "توالی‌یابی وکتورها یا حامل‌ها، عناصر ژنتیکی تغییر یافته و نواحی طرفین" در ساختار محصولات تراریخته را مطرح کردند. در این رابطه، نمایندگان کشورهای آرژانتین، برزیل، کنیا و کانادا به این خواسته معترض شدند و گفتند که این اطلاعات ممکن است محرمانه باشد. آنها در ادامه پیشنهاد دادند به جای ارائه جزئیات اطلاعات ساختار محصولات تراریخته، از استاندارد کدکس آلیمنتاریوس سازمان خواروبار کشاورزی ملل متحد که روش‌های تشخیص و مواد مرجع را بدین منظور معرفی می‌کند، استفاده شود. نمایندگان کشورهای برزیل و پرو پیشنهاد دادند که همه گروه‌ها باید تمام اطلاعات لازم برای تشخیص و شناسایی موجودات زنده تراریخته را مطابق با قوانین ملی ارائه دهند. در رابطه با موضوع مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک، نمایندگان کشورهای فیلیپین، هندوراس و جمهوری اسلامی ایران پس از بحث و بررسی در مورد نگرانی‌های مطرح در COP / MOP 7، متذکر شدند که درخواست آنها در گزارش لحاظ شود.

جمهوری اسلامی ایران: «امیدواریم که سند راهنمای ارزیابی ریسک‌های احتمالی موجودات زنده تراریخته بدون هیچ‌گونه تردید جهت تایید شدن، در هشتمین اجلاس به تصویب برسد.»

در رابطه با گسترش گروه کارشناسان فنی موقت در مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک موجودات زنده تراریخته، نماینده جمهوری اسلامی ایران اظهار داشت: «در این رابطه، از سند راهنما استقبال می‌کنیم اما تقاضای تجدید نظر آن را داریم اما چون به نظر می‌رسد که تجدید نظر برای گروه کارشناسان فنی فعلی دشوار خواهد بود؛ بدین منظور، افزودن چند نفر به این گروه برای تجدید نظری موفق و بهبود سند راهنما ضروری به نظر می‌رسد.» دکتر بهزاد قره‌یاضی افزود: «ما برای ترکیب جدید گروه کارشناسان فنی موقت، پنج نفر را در مناطق جغرافیایی مجزا پیشنهاد می‌دهیم. این افراد باید در رابطه با موضوع مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک در کنفرانس آنلاین مشارکت داشته باشند و به تایید کارشناسان سایر گروه‌ها نیز برسند. همه گروه‌ها می‌توانند کارشناسان مورد نظر خود را برای این منظور معرفی کنند.» نماینده کشور جمهوری اسلامی ایران، پیشنهاد سازمان‌دهی تشکیل یک جلسه چهره به چهره از گروه کارشناسان فنی موقت، در صورت وجود بودجه را مطرح کرد و نمایندگان سایر کشورها نیز آن را پذیرفتند. مرجع ملی ایمنی زیستی کشورمان برای تحقق این درخواست، به پیشنهاد حمایت مالی توسط

کشورهای مکزیک و برزیل اشاره کرد. نماینده کشور جمهوری اسلامی ایران اظهار امیدواری کرد: «امیدواریم که سند راهنمای ارزیابی ریسک‌های احتمالی موجودات زنده تراریخته به نحوی مورد بازنگری قرار بگیرد تا بدون هیچ گونه تردید جهت تأیید شدن، در هشتمین اجلاس COP/MOP 8 به تصویب برسد.» در مورد موضوع مدیریت و ارزیابی احتمال ریسک، برخی از کشورها نگرانی خود را در این باره ابراز کردند و خواستار بازنگری و اصلاح ترکیب اعضای گروه کارشناسان فنی موقت؛ شامل اعضای جدید متخصص شدند. در ادامه، رئیس این جلسه با پیشنهاد بازنگری ترکیب گروه کارشناسان فنی موقت با اضافه کردن پنج عضو جدید با بهترین تخصص ممکن و معرفی پنج مدیر از کنفرانس آنلاین که به عنوان واسطه بین کنفرانس آنلاین و گروه کارشناسان فنی موقت خدمت کنند، موافقت کرد. در رابطه با مبحث ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته، نمایندگان گروه‌ها در خصوص تدوین و انتشار سیاست‌ها و تعاریف مفاهیم ملاحظات اجتماعی و اقتصادی تصمیماتی اتخاذ کردند. نماینده کشور جمهوری اسلامی ایران در رابطه با تأمین منابع مالی برای بررسی ارتباط ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته با سایر توافق‌نامه‌های بین‌المللی مربوط به ملاحظات اجتماعی و اقتصادی در ماده ۲۶ پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا مخالفت کرد.

لوفیو آرالوز نماینده پاراگوئه

به طور ویژه کشورهای هندوراس، هندوستان، فیلیپین، پاراگوئه، برزیل و ایران مایل نبودند کار جدیدی در این مورد آغاز شود و هر روز بر پیچیدگی‌های ایمنی زیستی افزوده شود. آنها معتقد بودند وقتی یک قطار به حرکت می‌افتد نگه داشتن آن کار مشکلی است. ایران گفت: «هر کشوری به تعهدات بین‌المللی خود واقف است و ما نیازی نداریم تا هزینه کنیم و گروهی به ما بگویند تعهدات بین‌المللی شما

چیست». این پیشنهاد مورد استقبال بسیاری قرار گرفت اما تعدادی از کشورهای آفریقایی کوچک و بولیوی و نروژ اصرار داشتند گروهی برای این منظور تدارک دیده شود تا کار جدیدی آغاز شود. این موضوع با وجود بحث و تبادل نظر در گروه تماسی که به طور ویژه برای این منظور تشکیل شده بود، به اجماع نرسید. در نهایت موضوع در گروه کاری یک مطرح شد و اختلاف نظر کشورها به صحن گروه کاری کشیده شد. در گروه کاری رئیس جلسه با استماع گزارش و اطلاع از اختلاف نظر ۱۰ کشور از جمله ایران را مامور کرد تا ظرف ۱۵ دقیقه موضوع را در گوشه‌ای از سالن به صورت سرپایی حل کنند. در چنین مواردی کار سخت و دشوار است زیرا موضوعی که طی ساعت‌ها و بلکه روزها بحث و تبادل نظر به نتیجه نرسیده است باید ظرف ۱۵ دقیقه به نتیجه می‌رسید. پاراگوئه به هیچ عنوان مایل نبود در این زمینه کاری آغاز شود و بولیوی مایل بود کاری آغاز شود و تا انتها به پیش برود و گزارش آن در اجلاس هشتم ارائه شود و برای ادامه کار تصمیم‌گیری شود. بدیهی بود که این موضوع نمی‌توانست به راحتی حل شود. موضع ایران به پاراگوئه نزدیک تر بود. بنابراین ایران پیشنهاد داد گروهی برای مطالعه موضوع تشکیل شود اما نتیجه کار این گروه به صورت سندی منحصراً برای اطلاع، بر روی سایت اتاق تهاتر ایمنی زیستی قرار داده شود و از ادامه کار یا طرح آن در اجلاس بعدی خودداری شود. بولیوی و پاراگوئه هر دو با این پیشنهاد مخالفت می‌کردند اما در نهایت به اتفاق آرا این پیشنهاد جمهوری اسلامی مورد تصویب قرار گرفت و گزارش آن توسط نماینده جمهوری اسلامی در صحن اجلاس ارائه شد و به اتفاق آرا به تصویب رسید.

حل اختلاف در مورد آغاز به کار جدید در مورد ارتباط ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته با سایر قوانین و مقررات بین‌المللی در مدت ۱۵ دقیقه! در گوشه‌ای از محل اجلاس گروه کاری اول

همچنین در این جلسه، به بررسی ملاحظات اجتماعی و اقتصادی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به موجودات زنده تراریخته و جنبه‌های مربوط به محیط زیست و ارزیابی احتمال ریسک در سلامت انسان پرداخته شد.

لزوم جمع‌آوری اطلاعات از همه گروه‌ها برای تعریف یک چارچوب مشخص در تعریف ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و برگزاری گروه‌های بحث آنلاین به منظور تسهیل تبادل نظرات، اطلاعات و تجربیات طبق ماده ۲۶ (۱) پروتکل، از دیگر موارد مطرح شده در این جلسه بود.

پنجمین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا اتخاذ تصمیمات نهایی در اختتامیه هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا

در پنجمین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا مورخ سوم اکتبر ۲۰۱۴ میلادی (۱۱ مهر ماه ۱۳۹۳)، نمایندگان کشورها به صورت دو گروه کاری در مورد مسایل مختلف از جمله ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و مسایل مالی و تأمین بودجه به بحث و اتخاذ تصمیم در رابطه با استفاده بهتر و ایمن تر از مهندسی ژنتیک و محصولات تراریخته در متن پیش نویس نهایی پرداختند. بدین ترتیب، در صبح روز جمعه یا آخرین روز برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا، گروه کاری یک تشکیل جلسه داد تا تصمیمات اتخاذ شده در خصوص ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته را نهایی و گزارش گروه کاری را تهیه کند. بدین ترتیب، گروه کاری اول در این جلسه، تصمیمات نهایی را در رابطه با موضوع ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته - که در این اجلاس مورد بحث بسیار، میان نمایندگان کشورها واقع شد- اتخاذ کردند و در ادامه، گزارشی در این خصوص ارائه دادند. در ساعت ۳:۳۰ دقیقه بعدازظهر، مراسم اختتامیه با حضور تمام اعضا تشکیل شد. در این جلسه به حل و فصل مسایل مطرح شده و تصمیمات اتخاذ شده پرداخته شد. از جمله مهمترین مسایل مورد بررسی در این جلسه می‌توان به مسئله بودجه و تأمین منابع مالی و مبحث ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته اشاره کرد. سپس، نمایندگان کشورها، همه تصمیمات اتخاذ شده را به عنوان اصلاحات و ۱۲ مورد تصمیم‌گیری را بدون تغییر یا با تغییر جزئی به تصویب رساندند. هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا در ساعت ۵:۲۸ دقیقه عصر با صحبت‌های لی وزیر تجارت، صنایع و انرژی کره جنوبی که ریاست این اجلاس را نیز به عهده داشت، به کار خود خاتمه داد.

موافقت نماینده سازمان ملل متحد با تصمیمات مطرح شده در هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا جهت پیشبرد اجرای پروتکل

در اختتامیه هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا، نماینده سازمان ملل متحد با اتخاذ تصمیمات و اعمال اقدامات مختلف به منظور استفاده ایمن تر از موجودات زنده تراریخته جهت بهبود و پیشبرد اجرای پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا برای کنوانسیون تنوع زیستی به عنوان یک ابزار جهانی جهت نقل و انتقالات برون مرزی، مدیریت و استفاده ایمن تر از موجودات زنده تراریخته، موافقت کرد. همچنین با ایجاد یک مکانیزم و سازوکار جهت تجدیدنظر و توسعه دستورالعمل و بهبود راهنمای ارزیابی احتمال ریسک و بررسی مجدد آن در اجلاس هشتم موافقت شد. علاوه بر آن، کشورها توافق کردند که شناسایی موجودات زنده تراریخته برای استفاده مستقیم به عنوان غذا، خوراک دام و فرآوری که تحت حمل و نقل برون مرزی قرار می‌گیرند از طریق مدارک مربوط به تصمیم اتخاذ شده در اجلاس سوم BS-III/10 صورت بگیرد. در رابطه با موضوع ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته که به طور مفصل مورد بحث قرار گرفت؛ برگزاری یک نشست دیگر از گروه کارشناسان برای توسعه و شفافیت بیشتر این موضوع و به منظور تدوین یک طرح کلی جهت تهیه راهنما برای ملاحظات اجتماعی و اقتصادی به تصویب رسید. در رابطه با بهبود کارایی ساختارها و فرآیندهای تحت کنوانسیون و پروتکل‌های آن، اعضای کشورها با برگزاری جلسات بعدی کشورها عضو پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا هم‌زمان با جلسات کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل‌های آن، موافقت کردند. همچنین قرار شد که افراد عضو کنوانسیون تنوع زیستی در اجرای مفاد پروتکل ایمنی زیستی کارتاهانا به پروتکل خدمت کنند. سایر موارد از جمله موضوعات اتاق تهاتر ایمنی زیستی، پذیرش، امور مالی و تأمین منابع، ارزیابی و بررسی کارایی پروتکل، ردیابی و ارائه گزارش، موارد استفاده از موجودات زنده تراریخته و بودجه پروتکل برای دوره دو ساله ۲۰۱۵-۲۰۱۶ از دیگر تصمیمات اتخاذ شده بود. به طوری که در خصوص اتاق تهاتر ایمنی زیستی، از تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) و دبیرخانه پروتکل برای حمایت از فعالیت‌های ظرفیت‌سازی تقدیر و بر ظرفیت‌سازی‌های بیشتر تأکید شد. همچنین از دولت‌ها خواسته شد تا کلیه تصمیمات خود در خصوص اولین نقل و انتقالات برون مرزی عمدی موجودات زنده تراریخته برای ارائه به محیط زیست کشور وارد کنند و ارزیابی احتمال ریسک مربوط به آنها را آن چنان که در پروتکل آمده است، را ثبت کنند. علاوه بر آن، مقرر شد که اولین نقل و انتقالات

برون مرزی موجودات زنده تراریخته برای آزمایشات میدانی در اتاق تهاتر ایمنی زیستی ثبت شود. رئیس هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در مراسم اختتامیه اجلاس گفت: "تلاش هایی که در پنج روز گذشته توسط نمایندگان کشور های عضو صورت گرفت مسیر اجرایی شدن بهتر پروتکل را هموار تر خواهد کرد و دولت کره جنوبی به عنوان میزبان این اجلاس و رئیس هفتمین دوره اجلاس کشورهای عضو از هیچ تلاشی برای توسعه پروتکل دریغ نخواهد کرد. به خصوص این که دولت کره جنوبی طرح ظرفیت سازی برای حمایت از کشورها در اجرای پروتکل ایمنی زیستی کارتاها را ایجاد کرده و این طرح مورد قبول کشورها نیز قرار گرفته است." وی افزود: "بی صبرانه منتظر همکاری کشورها برای دستیابی به اهداف این طرح هستیم." در این مراسم، معاون دبیر کل سازمان ملل متحد و دبیر اجرایی کنوانسیون تنوع زیستی به همه کشورها برای تلاش و روحیه همکاری آنها جهت مشارکت در تصمیم گیری ها تریک گفت و عنوان کرد: "تلاش همه کشورها به اجرای بهتر پروتکل ایمنی زیستی کارتاها کمک خواهد کرد که این نه تنها باعث اطمینان از اجرای پروتکل ایمنی زیستی می شود بلکه در اجرای کنوانسیون تنوع زیستی و نقش مهم آن در توسعه پایدار کشورها نیز موثر است." اهم تصمیمات نهایی مورد توافق در هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در ذیل آورده شده است.

• ایجاد یک مکانیزم جهت تجدیدنظر و بهبود راهنمای ارزیابی احتمال ریسک و ارائه آن در هشتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در سال ۲۰۱۶

• شناسایی موجودات زنده تراریخته در نقل و انتقالات برون مرزی، برای استفاده مستقیم به عنوان غذا، خوراک دام و فرآوری از طریق مدارک مربوط به تصمیم اتخاذ شده در اجلاس سوم

• برگزاری یک نشست دیگر از گروه کارشناسان برای توسعه و شفافیت بیشتر موضوع ملاحظات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آثار کاربرد محصولات تراریخته و تدوین یک طرح کلی به منظور تهیه راهنما برای ملاحظات اجتماعی و اقتصادی

• برگزاری جلسات بعدی کشورهای عضو پروتکل ایمنی زیستی کارتاها هم زمان با جلسات کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل های آن، جهت بهبود کارایی ساختارها و فرآیندهای تحت کنوانسیون و پروتکل های آن

• تاکید بر ظرفیت سازی اتاق تهاتر ایمنی زیستی

• ثبت کلیه تصمیمات در خصوص اولین نقل و انتقالات برون مرزی عمدی موجودات زنده تراریخته برای ارائه به محیط زیست کشور وارد کننده و ارزیابی احتمال ریسک آنها

• ثبت اولین نقل و انتقالات برون مرزی موجودات زنده تراریخته برای آزمایشات میدانی در اتاق تهاتر ایمنی زیستی علاقمندان می توانند برای کسب اطلاعات بیشتر راجع به برگزاری هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در کره جنوبی به پایگاه <http://www.iisd.ca/biodiv/bs-copmop7/1oct.html> و <http://www.cbd.int> مراجعه کنند.

نگاهی به مشارکت کشور ایران در اجلاس های تعهدآور ایمنی زیستی از ابتدا تاکنون

تهیه و تنظیم: مهندس لیلا سرمدی

به منظور تبادل اطلاعات و مشارکت کشور های عضو پروتکل بین المللی ایمنی زیستی کارتاها در امور ایمنی زیستی و بکارگیری محصولات تراریخته، اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها هر دو سال یک بار در یکی از کشورها برگزار می شود. پروتکل ایمنی زیستی کارتاها به عنوان یک موافقت نامه تعهد آور در مورد تجارت بین المللی محصولات تراریخته در ۴۰ ماده و سه پیوست، در سال ۱۹۹۵ میلادی (۱۳۷۴) تدوین و در ۲۹ ژانویه سال ۲۰۰۰ میلادی (۱۳۷۹) در مونترال کانادا به تصویب رسید و از یازدهم سپتامبر سال ۲۰۰۳ به مرحله اجرا در آمد. در ایران، پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در تاریخ ۲۹ مرداد ماه ۸۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و کشور ایران از ۲۹ بهمن ماه ۸۲ ملزم به اجرای مفاد پروتکل شد. در حال حاضر ۱۶۸ کشور جهان از جمله جمهوری اسلامی ایران عضو این پروتکل هستند. اولین نشست فوق العاده کنفرانس متعهدین کنوانسیون تنوع زیستی

در مورد ایمنی زیستی در تاریخ ۲۴ تا ۲۸ ژانویه سال ۲۰۰۰ (۱۳۷۹) برگزار شد. از کشور ایران هیئت اعزامی شامل دکتر بهزاد قره یاضی از طرف وزارت جهاد کشاورزی، دکتر نعمت الله خوانساری از طرف سازمان حفاظت محیط زیست، آقایان سلامت، سعادت و سلیمان پور از وزارت امور خارجه و دکتر صنعتی از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شرکت کردند. در اولین نشست فوق العاده کنفرانس متعهدین کنوانسیون تنوع زیستی، ایران با نماینده های خود از دستگاه های مختلف شرکت کرد و امیدوار به ادامه این روند در اجلاس های بعدی و بهره مندی از دستاوردها و تصمیم گیری های مربوط به امور ایمنی زیستی و بهره مندی از محصولات تراریخته در سال های آتی بود. در سال های بعد تا سال ۱۳۸۴ تیم منتخب هیئت ایرانی شامل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست در این اجلاس ها حضوری فعال داشتند. بدین ترتیب، هیئت ایرانی در اولین نشست کمیته بین الدول پروتکل ایمنی زیستی در فرانسه در سال ۱۳۷۹، دومین نشست کمیته بین الدول پروتکل ایمنی زیستی در کنیا در سال ۱۳۸۰، سومین نشست کمیته بین الدول پروتکل ایمنی زیستی در هلند در سال ۱۳۸۱، اولین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در مالزی در سال ۱۳۸۲ و دومین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در کانادا در سال ۱۳۸۴ حضور مستمر و موثر در تصمیم گیری ها داشتند. از سال ۱۳۸۴ (۲۰۰۶) با تغییر دولت، رویکرد آن به سمت مخالفت با استفاده از دستاوردهای مهندسی ژنتیک، تیم اعزامی به اجلاس تغییر کرد و با روندی نزولی و بدون دستاورد در اجلاس؛ بدون این که مشارکتی موثر در تصمیم گیری ها داشته باشد، صرفاً حضور داشت. به طوری که در سال های بعد هیئت ایرانی در سومین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در برزیل در سال ۲۰۰۶ و چهارمین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در آلمان در سال ۲۰۰۸ شرکت کرد ولی دستاورد قابل توجهی به همراه نداشت. پنجمین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در ناگویای ژاپن در سال ۲۰۱۰ بدون نمایندگانی از سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت امور خارجه و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برگزار شد. به طوری که در این اجلاس، هیئت ایرانی سه نفره بی تجربه ای شرکت داشتند که نشان دهنده عدم توجه و سیر نزولی مهندسی ژنتیک و ایمنی زیستی در دولت وقت در کشور بوده است. متأسفانه در پنجمین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها؛ پروتکل الحاقی ناگویا کوالامپور به تصویب رسید و با وجودی که انجمن های علمی کشور با این پروتکل مخالفند؛ سه نفر اعزامی از ایران که فقط از طرف وزارت جهاد کشاورزی وقت بودند، در اجلاس حضور ساکت داشتند و در تصمیم گیری

جهت عدم تصویب این پروتکل مشارکتی موثر نداشتند. در ششمین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در سال ۲۰۱۲ در هندوستان، صندلی کشور جمهوری اسلامی ایران خالی بود و حتی یک نماینده از کشورمان در این اجلاس حضور نداشت. قابل توجه است که خالی بودن صندلی یک کشور در اجلاس های تعهدآور بین المللی موضوعی مهم است که در سطح جهانی بازتاب گسترده ای برای آن کشور و تعهدات کشور مذکور به دنبال دارد. در سایر اجلاس های مربوط به ایمنی زیستی در دنیا؛ در دومین اجلاس موسسات آموزشی و سازمان های درگیر در آموزش ایمنی زیستی در مالزی در سال ۲۰۰۷ و سومین اجلاس موسسات آموزشی و سازمان های درگیر در آموزش ایمنی زیستی در ژاپن در سال ۲۰۱۰ در حالی که از همه کشورهای عضو شرکت کرده بودند، هیچ هیئت اعزامی از ایران شرکت نکرد و دستاوردی نداشت. این وضعیت در حالی بود که دکتر بهزاد قره یاضی در آن دوران نیز همواره در همه اجلاس ها و نشست های مربوط به ایمنی زیستی شرکت می کرد و به عنوان عضو غیر رسمی در همه اجلاس ها حضوری فعال داشت و دستاوردهای اجلاس را به جامعه بیوتکنولوژی کشور منتقل می کرد. در سال ۱۳۹۳ (۲۰۱۴) با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید، بلافاصله تیمی کارآمد با رویکردی مثبت نسبت به فناوری مهندسی ژنتیک جایگزین تیم قبلی شد و در هفتمین نشست کنفرانس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در کره جنوبی، کشور جمهوری اسلامی ایران به سرپرستی دکتر قره یاضی به عنوان مرجع ملی ایمنی زیستی با مشارکت فعال و موثر حضور بهم رسانید. به طوری که هیئت نمایندگی از ایران در تصمیم گیری های مربوط به استفاده ایمن تر از محصولات تراریخته، ایجاد یک سازوکار برای بازنگری و توسعه دستورالعمل ارزیابی احتمال ریسک و بررسی مجدد آن در اجلاس هشتم، همچنین ممانعت از تصویب راهنمای فعلی نقش محوری ایفا کرد. در هفتمین اجلاس متعهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، کشور ایران با هیئتی متخصص و با تجربه متشکل از رئیس پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی (مرجع ملی ایمنی زیستی)، رئیس پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری، نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نماینده مجلس شورای اسلامی در شورای ملی ایمنی زیستی (عضو ناظر) شرکت کرد و دست پر به کشور بازگشت. امید است که این روند موفقیت آمیز و مشارکت فعال و موثر هیئت ایرانی در تصمیم گیری های بین المللی در رابطه با امور مهندسی ژنتیک و ایمنی زیستی در سایر اجلاس ها نیز ادامه پیدا کند و کشورمان از دستاوردهای روز دنیا بهره مند شود.

لیست اعضای شرکت کننده در اجلاس ها در جدول زیر که از سوی دبیرخانه انجمن ایمنی زیستی ایران اخذ شده، آورده شده است (جدول ۱).

ردیف	سال	عنوان اجلاس	اسامی شرکت کنندگان دولتی					
			سرپرست هیئت اعزامی	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت حفاظت محیط زیست	سازمان امور خارجه	وزارت علوم، تحقیقات و درمان و آموزش پزشکی	وزارت بهداشت، سایر
۱	۲۴ تا ۲۸ ژانویه ۲۰۰۰	اولین نشست فوق العاده کنفرانس متعاهدین کنوانسیون تنوع زیستی در مورد ایمنی زیستی	آقای سلیمان پور	دکتر قره‌یاضی	دکتر خوانساری	آقای سعادت	دکتر صنعتی	غایب
۲	۲۰-۲۴ آذرماه ۱۳۷۹ (۲۰۰۰)	اولین نشست کمیته بین‌الدول پروتکل ایمنی زیستی (ICCP1). مونت پولیه، فرانسه	آقای سلامت	دکتر قره‌یاضی	دکتر خوانساری	آقای سعادت	دکتر صنعتی	غایب
۳	۱ تا ۱۵ اکتبر ۲۰۰۱	دومین نشست کمیته بین‌الدول پروتکل ایمنی زیستی (ICCP2). ناپروبی کنیا	آقای سلامت	دکتر قره‌یاضی	دکتر خوانساری	آقای سلامت	غایب	غایب
۴	۲۲-۲۸ آوریل ۲۰۰۲	سومین نشست کمیته بین‌الدول پروتکل ایمنی زیستی (ICCP3). لاهه، هلند	آقای امین منصور	دکتر قره‌یاضی	غایب	آقای برمکی	دکتر صنعتی	غایب
۵	۴-۸ اسفند ۱۳۸۲ تا ۲۷ فوریه سال ۲۰۰۴ (میلادی)	اولین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. کوالالمپور، مالزی	غایب	دکتر قره‌یاضی	دکتر مظاهری	دکتر خوانساری	دکتر صنعتی	آقای زینال‌زاده (وزارت بازرگانی)
۶	۸ تا ۱۳ خرداد ۱۳۸۴ تا سوم ژوئن ۲۰۰۵	دومین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. مونترال، کانادا	غایب	دکتر قره‌یاضی	دکتر خوانساری	غایب	دکتر امید نیا	خانم مختاری (موسسه استاندارد)
۷	۲۲ الی ۲۶ اسفند ۱۳۸۴	سومین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. کوریتیای برزیل	آقای برمکی	دکتر خیام‌نکویی	غایب	آقای برمکی	دکتر ملبویی	دکتر امید نیا
۸	۱۲ تا ۱۶ می ۲۰۰۸	چهارمین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. بن، آلمان	دکتر جهانشاهی	دکتر خیام‌نکویی	دکتر جهانشاهی	دکتر حیات غیب	دکتر امید نیا	دکتر قره‌یاضی
۹	۱۶ تا ۱۸ آوریل ۲۰۰۷	دومین اجلاس موسسات آموزشی و سازمان‌های درگیر در آموزش ایمنی زیستی. کوالالمپور، مالزی	غایب	غایب	غایب	غایب	غایب	دکتر قره‌یاضی
۱۰	۱۵ تا ۱۷ فوریه ۲۰۱۰	سومین اجلاس موسسات آموزشی و سازمان‌های درگیر در آموزش ایمنی زیستی. دانشگاه تسوکوبا ژاپن	غایب	غایب	غایب	غایب	غایب	دکتر قره‌یاضی
۱۱	۲۰۱۰	پنجمین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. ناگويا ژاپن	دکتر کمالی	دکتر خیام‌نکویی	دکتر صالحی جوزانی	دکتر کمالی	غایب	دکتر قره‌یاضی
۱۲	۲۰۱۲	ششمین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. حیدرآباد، هندوستان	غایب	غایب	غایب	غایب	غایب	دکتر قره‌یاضی
۱۳	۲۰۱۴	هفتمین نشست کنفرانس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها. کره جنوبی	دکتر قره‌یاضی	دکتر قره‌یاضی	غایب	غایب	دکتر زمانی	دکتر عباسی (مجلس شورای اسلامی)

گفت‌وگوی ویژه

تهیه و تنظیم: لیلا سرمدی

مصاحبه اختصاصی با سرکار خانم مهندس اسماعیل زاده مسئول اتاق تهاتر ایمنی زیستی

به دنبال سفر هیئت ایرانی به کره جنوبی و اطلاع از چگونگی کمیت و کیفیت برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها پای صحبت سرکار خانم مهندس نسرين اسماعیل زاده به عنوان مسئول اتاق تهاتر ایمنی زیستی نشستیم. وی حرف‌های شنیدنی از نقش و حضور هیئت ایرانی بعد از مدت‌ها غیبت در اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی در سال‌های قبل دارد. در ادامه مصاحبه جذابی با وی را می‌خوانیم.

ضمن تشکر از وقتی که در اختیار ما قرار دادید، لطفاً درباره سفرتان به کره جنوبی توضیح بفرمایید.

با تشکر از شما که این وقت را در اختیار اینجانب قرار دادید. اینجانب به عنوان مسئول اتاق تهاتر ایمنی زیستی و به دعوت دبیرخانه کنوانسیون تنوع زیستی برای شرکت در کارگاه آموزشی اتاق تهاتر ایمنی زیستی که از ۴ الی ۵ مهر ماه در حاشیه اجلاس کشور های عضو پروتکل در شهر پیونگ چانگ کره جنوبی برگزار شد، به این کشور سفر کردم. با توجه به این که ۱۱ سال از اجرایی شدن پروتکل و استفاده از اتاق تهاتر ایمنی زیستی برای تبادل اطلاعات ایمنی زیستی می‌گذرد و همچنین با توجه به انجام فاز ۱ و ۲ پروژه توانمند سازی یونپ و جف برای مشارکت موثر کشورها در اتاق تهاتر ایمنی زیستی و کارگاه‌های آموزشی متعدد که در سطح منطقه‌ای و جهانی تاکنون برگزار شده است، در این کارگاه آموزشی علاوه بر مروری بر بخش‌های مختلف اتاق تهاتر ایمنی زیستی و چگونگی ثبت اطلاعات در خصوص تداوم و پایداری اتاق تهاتر ایمنی زیستی، توضیحاتی ارائه شد. هزینه شرکت اینجانب توسط دبیرخانه کنوانسیون تنوع زیستی فراهم شده بود و اینجانب توانستم به همراه هیئت اعزامی در سه روز اول اجلاس نیز شرکت کنم. لازم به ذکر است که با توجه به این که یکی از موضوعات ثابت دستور کار اجلاس، بررسی عملکرد و فعالیت اتاق تهاتر ایمنی زیستی و اتخاذ تصمیمات لازم برای عملکرد بهتر آن است و معمولاً در حاشیه اجلاس، یک کارگاه آموزشی اتاق تهاتر ایمنی زیستی برگزار می‌شود؛ همچنین با توجه به نقش مهم اتاق تهاتر ایمنی زیستی در اجرای پروتکل، شرکت مسئول اتاق تهاتر

ایمنی زیستی در اجلاس کشورهای عضو پروتکل ضروری است.

لطفاً درباره برگزاری هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها و استقبال کشورها در این اجلاس توضیح بفرمایید.

اجلاس متعاهدین پروتکل کارتاها، بدنه اجرایی پروتکل است که وظیفه اصلی آن تحت نظارت داشتن مداوم عملکرد پروتکل و اتخاذ تصمیمات مناسب برای عملکرد بهتر آن است. مصوبات این اجلاس‌ها که هر دو سال یک بار در یکی از کشورهای عضو پروتکل برگزار می‌شود، برای اعضا تعهد آور است. علاوه بر آن، این اجلاس‌ها محل مناسبی برای تبادل دیدگاه‌ها و تجارب کشورهای مختلف در رابطه با موضوعات ایمنی زیستی است. بنابراین، حضور هیئتی از طرف جمهوری اسلامی ایران که متشکل از نمایندگان تمامی وزارتخانه‌های ذیربط باشند، در این اجلاس ضروری بود. هفتمین اجلاس کشورهای عضو پروتکل ایمنی زیستی کارتاها از ۲۹ سپتامبر الی ۳ اکتبر ۲۰۱۴ (۷ الی ۱۱ مهر ماه سال جاری) در شهر پیونگ چانگ کره جنوبی برگزار شد. در این اجلاس بین‌المللی که در خصوص استفاده ایمن از موجودات تغییر یافته ژنتیک است، نمایندگان ۱۶۸ کشور عضو و کشورهای غیر عضو و نهادهای غیر دولتی شرکت کرده بودند. بسیاری از کشورها با یک تیم کامل در این اجلاس شرکت کرده بودند. برای مثال کشور چین با ۱۴ نفر، کشور مکزیک با ۱۶ نفر و کشور آمریکا که عضو هم نیست با ۶ نفر در این اجلاس شرکت کرده بودند. علاوه بر آن، بسیاری از کشورها در سطوح ملی و منطقه‌ای اقدام به برگزاری سمینارهای مختلف برای بررسی موضوعات دستور کار اجلاس و تهیه یک بیانیه مشترک کردند که بیانگر مواضع مشترک آنها بود.

با توجه به غیبت هشت ساله کشور ایران در این اجلاس، از مشارکت و حضور هیئت اعزامی کشور ایران در رابطه با موضوعات مورد بحث بفرمایید.

کشور جمهوری اسلامی ایران در سال‌های اخیر نقش کم‌رنگی در مذاکرات مربوط به اجلاس کشورهای عضو پروتکل ایمنی زیستی داشته است. به خصوص در زمان اجلاس ششم که با وجود تلاش‌ها و پیگیری‌های انجام شده توسط نمایندگان معرفی شده از طرف وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط متأسفانه هیچ یک از این نمایندگان نتوانستند در اجلاس ششم که از ۱۰ الی ۱۴ مهر ماه سال ۱۳۹۱ در شهر حیدرآباد هندوستان برگزار شد، شرکت کنند. به غیر از کمیود منابع مالی و مسائل بودجه‌ای بعضی از سازمان‌ها، دلیل اصلی عدم شرکت نمایندگان که تقریباً همه کارهایشان را برای انجام این سفر انجام داده بودند، سهل‌انگاری وزارت امور خارجه به عنوان فوکل پوینت ایمنی زیستی، در معرفی به موقع افراد به دبیرخانه پروتکل بود. افرادی که به عنوان

نمایندگان کشورهای مختلف می‌خواهند در اجلاس شرکت کنند باید طی یک نامه رسمی از طرف فوکل پوینت به دبیرخانه پروتکل معرفی شوند تا ضمن صدور اعتبارنامه برای آنها، مراحل لازم برای تسهیل صدور ویزا برای آنها انجام شود. به موجب ماده ۱۱ قانون ملی ایمنی زیستی که در مرداد ماه ۱۳۸۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، فوکل پوینت ایمنی زیستی وزارت جهاد کشاورزی تعیین شد ولی وزارت امور خارجه این مسئولیت را عملاً در مهر ماه سال ۱۳۹۱ به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی منتقل کرد. این سازمان هم متأسفانه کار خاصی در این زمینه به خصوص دریافت اطلاعیه‌های مربوط به برگزاری جلسات، سمینارها و کارگاه‌های آموزشی انجام نداد تا این که در اردیبهشت ۱۳۹۳ وزیر جهاد کشاورزی دولت یازدهم مسئولیت فوکل پوینت ایمنی زیستی یا همان مرجع ملی ایمنی زیستی را به آقای دکتر قره‌یاضی محول کردند. با توجه به نزدیک شدن زمان اجلاس کشورهای عضو پروتکل، ضرورت بررسی موضوعات دستور کار اجلاس و تعیین موضع علمی کشور در این اجلاس، دکتر قره‌یاضی با دعوت از نمایندگان وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط و انجمن‌های علمی اقدام به برگزاری جلسات مشورتی کردند. در این خصوص چهار جلسه مشورتی برگزار شد و دکتر قره‌یاضی پس از مکاتبه با وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط، ۹ نفر را برای شرکت در این اجلاس معرفی کردند که متأسفانه هیئت پنج نفره فقط برای چهار نفر از این افراد مجوز شرکت در اجلاس را صادر کرد. البته از طرف دبیرخانه شورای ملی ایمنی زیستی و سازمان حفاظت محیط زیست که یکی از مراجع ذیصلاح ملی است، هیچ فردی در این جلسات مشورتی شرکت نکرد و هیچ فردی را هم برای شرکت در اجلاس معرفی نکردند. خوشبختانه هیئت اعزامی جمهوری اسلامی ایران با جدیت در مذاکرات مربوط به پروتکل شرکت کرد و با شرکت در جلسات اصلی و گروه‌های کاری یک و دو توانست مواضع جمهوری اسلامی ایران در خصوص مواد مهم پروتکل از جمله ارزیابی و مدیریت مخاطرات، بکارگیری، بسته بندی و شناسایی موجودات زنده تراریخته، موضوعات اجتماعی و اقتصادی و استفاده محصور از آنها را مطرح کند.

در رابطه با موضوعات مورد بحث و تصمیم‌گیری‌ها در رابطه با موجودات زنده تراریخته، بیشتر روی چه موضوعی بحث و تصمیم‌گیری شد؟ در این رابطه، رویکرد کشورها چطور بود؟

اجلاس هفتم گزارشات مربوط به کمیته انطباق، اتاق تهاتر ایمنی زیستی، مکانیزم مالی و منابع، همکاری با دیگر سازمان‌ها و کنوانسیون‌ها و گزارش دبیر اجرایی در خصوص دبیرخانه پروتکل و موضوعات مالی آن را مورد بررسی قرار داد و تصمیمات لازم در مورد آنها را اتخاذ کرد. موضوعات اصلی دستور کار اجلاس عبارت بودند از

- بکارگیری، بسته‌بندی، حمل و نقل و شناسایی موجودات تغییر یافته ژنتیک (ماده ۱۸ پروتکل)
- ارزیابی و مدیریت ریسک‌های احتمالی (مواد ۱۵ و ۱۶)
- ملاحظات اجتماعی و اقتصادی (ماده ۲۶)
- نقل و انتقال برون مرزی غیر عمدی (ماده ۱۷)
- استفاده محصور از موجودات تغییر یافته ژنتیک

علاوه بر موضوعات فوق، یک جلسه خاص در خصوص اجرای پروتکل برگزار شد. این جلسه به منظور تبادل تجربیات و چالش‌ها در خصوص اجرای پروتکل با تمرکز بر ادغام ایمنی زیستی در برنامه‌های توسعه‌ای ملی تدارک دیده شده بود. از مهمترین نتایج این اجلاس، دعوت از کشورهای دیگر موسسات ذینفع برای استفاده از راهنمای ارزیابی ریسک‌های موجودات تغییر یافته ژنتیک بود که توسط یک گروه فنی تخصصی و به منظور ظرفیت‌سازی برای ارزیابی ریسک تهیه شده بود. علاوه بر آن کشورهای برای ایجاد یک سازوکار برای بازنگری و توسعه دستور العمل ارزیابی ریسک و بررسی مجدد آن در اجلاس هشتم توافق کردند. کشورها همچنین توافق کردند که شناسایی موجودات تغییر یافته ژنتیک برای استفاده مستقیم به عنوان غذا، علوفه و فرآوری که تحت حمل و نقل برون مرزی قرار می‌گیرند از طریق مدارک مربوط به تصمیم اتخاذ شده در اجلاس سوم صورت بگیرد. از دیگر مفاد پروتکل که به طور مفصل مورد بحث قرار گرفت؛ ملاحظات اجتماعی و اقتصادی بود. در نهایت تصمیم بر این شد که یک گروه از متخصصین برای توسعه بیشتر شفافیت موضوع و ایجاد یک رویه برای راهنمایی در این خصوص تشکیل شود. از کشورهایایی که هم‌هنوز به پروتکل الحاقی ناگویا کوالامپور ملحق نشده‌اند، خواسته شد که به این پروتکل ملحق شوند و از دبیر اجرایی خواسته شد که تدابیری را برای سرعت بخشی به این کار اتخاذ کند. در خصوص اتاق تهاتر ایمنی زیستی که در گروه کاری دو مورد بررسی قرار گرفت، از جف و دبیرخانه پروتکل برای حمایت از فعالیت‌های ظرفیت‌سازی تقدیر و بر ظرفیت‌سازی‌های بیشتر تاکید شد. از دولت‌ها خواسته شد که کلیه تصمیمات خود در خصوص اولین نقل و انتقال برون مرزی عمدی موجودات زنده تراریخته برای ارائه به محیط زیست کشور وارد کننده و ارزیابی ریسک مربوط به آنها را آن چنان که در پروتکل آمده است، ثبت کنند. علاوه بر آن، مقرر شد که اولین نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تراریخته برای آزمایشات میدانی نیز در اتاق تهاتر ایمنی زیستی ثبت شود.

لطفا در رابطه با ملاحظات اجتماعی و اقتصادی استفاده از موجودات زنده تراریخته و نتایج حاصل از این بحث توضیح بفرمایید.

بحث‌های مربوط به ملاحظات اجتماعی و اقتصادی در گروه کاری یک انجام شد که دکتر قره‌یاضی با جدیت مطالب آن را در گروه کاری یک و گروه تماس (Contact Group) دنبال می‌کردند. تا آن جایی که بنده در جریان بودم نظر خاص هیئت اعزامی جمهوری اسلامی ایران این بود که در این خصوص نایستی فقط به اثرات منفی توجه شود بلکه این موجودات تغییر یافته ژنتیک چنانچه مراحل مربوط به ارزیابی ریسک‌های احتمالی را طی کرده و مجوز لازم را کسب کرده باشند، می‌توانند اثرات مثبتی بر مسائل اجتماعی و اقتصادی نیز داشته باشند. در نهایت تصمیم اجلاس بر این شد که یک گروه از متخصصین برای توسعه بیشتر شفافیت موضوع و ایجاد یک رویه برای راهنمایی در خصوص ملاحظات اجتماعی و اقتصادی تشکیل شود.

در رابطه با کشت و تولید محصولات تراریخته و ملاحظاتی که درباره آنها مطرح است، به چه نتایجی رسیدید؟

آنچه که مسلم است و همواره در مذاکرات مربوط به پروتکل مطرح می‌شود این است که پروتکل کارتاها یک معاهده بین‌المللی در خصوص نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر ژنتیک یافته است و کشورها باید در سطوح ملی قوانین و مقررات ایمنی زیستی خود را با توجه به اولویت‌ها و رویکرد‌های خود و با در نظر گرفتن مفاد این معاهده بین‌المللی ایجاد کنند. در مذاکرات و اجلاس‌های اخیر، پروتکل سعی دارد تا جزئیات مربوط به مواد مهم پروتکل از جمله ارزیابی و مدیریت ریسک، حمل و نقل و شناسایی موجودات زنده تراریخته را تهیه کند. حتی در خصوص مواردی مانند استفاده محصور که در پروتکل به مقررات داخلی کشورها ارجاع داده شده، مواردی را تعیین یا حداقل با ثبت در اتاق تهاتر ایمنی زیستی اطلاع‌رسانی کند یا در رابطه با ارزیابی ریسک، دستور العمل جداگانه‌ای توسط متخصصین ایمنی زیستی از طریق برگزاری جلسات حضوری و جلسات آنلاین که توسط دبیرخانه پروتکل ترتیب داده شده است، تهیه کرده و از کشورهای خواسته که آن را در عمل امتحان کنند.

رویکرد کشور ایران در رابطه با موضوعات مورد بحث و تصمیم‌گیری‌ها چطور بود؟ ایران روی چه موضوعاتی تاکید داشت؟ با چه موضوعاتی مخالف یا موافق بود؟

بنده تا روز سوم در اجلاس شرکت داشتم. ولی همان طور که خدمتتان گفتم در خصوص ملاحظات اجتماعی و اقتصادی، تاکید هیئت ایرانی بر در نظر داشتن اثرات مثبت موجودات زنده تراریخته بود. هیئت ایرانی با لحاظ کردن مقررات جداگانه برای استفاده محصور به این دلیل که این موضوع از قانون ایمنی زیستی کشور ما مستثنی شده، مخالفت کردند. علاوه بر آن، مقررات مربوط به استفاده محصور از موجودات تغییر یافته ژنتیک از سال‌های گذشته در قوانین سازمان‌های بین‌المللی مانند WHO و NIH آمده است.

لطفا از دستاوردهای این سفر و نتایجی که از هفتمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها به دست آمد، بفرمایید.

دستاوردهای مربوط به شرکت در کارگاه آموزشی اتاق تهاتر ایمنی زیستی عبارت بودند از

- ارائه فعالیت‌های ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران به خصوص در رابطه با اتاق تهاتر ایمنی زیستی

- کسب اطلاعات بیشتر در خصوص چگونگی ثبت و کسب اطلاعات در اتاق تهاتر ایمنی زیستی

- آشنایی با بخش‌ها و امکانات جدید وبگاه اتاق تهاتر ایمنی زیستی

- اطلاع از فعالیت اتاق تهاتر ایمنی زیستی در کشورهای دیگر و استفاده از تجربیات آنها؛ به طوری که ثبات و پایداری اتاق تهاتر ایمنی زیستی یکی از مهمترین راه‌های پایداری ایمنی زیستی در کشورهای مختلف است. همچنین می‌توان به ادغام ایمنی زیستی در برنامه‌های توسعه ملی به خصوص برنامه ملی تنوع زیستی و زیست فناوری، تخصیص بودجه و منابع مالی مناسب، آموزش و مشارکت کلیه موسسه‌ها و افراد ذینفع از جمله سیاست‌گذاران، قانون‌گذاران، دانشمندان، گمرک، سازمان‌های غیر دولتی و عموم مردم اشاره کرد.

- کسب اطلاعات در خصوص فاز سوم پروژه توانمندسازی اتاق تهاتر ایمنی زیستی

اجلاس هفتم به عنوان اولین تجربه بسیار آموزنده و ارزشمند بود. آنچه که مسلم است این اجلاس‌ها موقعیت بسیار مناسبی برای تبادل نظرات و تجربیات و آگاهی از فعالیت‌های دیگر کشورها است.

در کل سفرتان را چطور ارزیابی می‌کنید؟

به جز مشکلاتی که معمولاً در سطح داخلی برای سفرهای خارجی و شرکت در این گونه اجلاس‌ها وجود دارد، شرکت در این گونه جلسات پر از تجربه و ارزشمند است. یکی از مهمترین مشکلاتی که مایل هستم به آن اشاره کنم، کسب مجوز سفر است که متأسفانه به علت طولانی بودن روند صدور مجوز تا آخرین روزها هم فرد نمی‌داند که آیا سفر انجام می‌شود یا خیر. متأسفانه در این اجلاس هم دیدیم که بعضی‌ها با وجود تمامی تلاش‌هایی که برای کسب ویزا، خرید بلیط هواپیما، رزرو هتل و دیگر موارد انجام داده بودند، موفق به شرکت در اجلاس نشدند.

ضمن آرزوی موفقیت، مجدداً از وقتی که در اختیار ما قرار دادید، سپاسگزاریم.

مرکز اطلاعات بیوتکنولوژی ایران

اطلاعیه

عضویت در خبرنامه هفتگی
Crop Biotech Update

خبرنامه هفتگی Crop Biotech Update توسط سرویس بین‌المللی دستیابی و استفاده از بیوتکنولوژی کشاورزی (ISAAA) تهیه و تنظیم شده است که به صورت هفتگی و رایگان اخبار و اطلاعاتی مهم در زمینه بیوتکنولوژی کشاورزی را در اختیار کلیه اعضای خود قرار می‌دهد. مرکز اطلاعات بیوتکنولوژی ایران (IRBIC) به آدرس www.irbic.ir یکی از اعضای فعال ISAAA است که زیر نظر دو انجمن بزرگ ایمنی زیستی و بیوتکنولوژی ایران فعالیت می‌کند. سرویس بین‌المللی دستیابی و استفاده از بیوتکنولوژی کشاورزی (ISAAA) یک لینک اختصاصی را تنها جهت عضویت اعضای مشتاق از ایران در اختیار مرکز اطلاعات بیوتکنولوژی ایران قرار داده است. از علاقمندان دعوت می‌شود چنانچه تاکنون در خبرنامه هفتگی Crop Biotech Update عضو نشده‌اند، جهت عضویت در این خبرنامه و دریافت اخبار و اطلاعاتی به سایت <http://www.isaaa.org/subscribe/ir> مراجعه کرده و جهت عضویت در این خبرنامه اقدام کنند.

معرفی سایت

سایت پاسخگویی به سوالات گیاهان
تراریخته

گیاهان تراریخته مهمترین دستاورد مهندسی ژنتیک در کشاورزی است که با وجود بهره‌مندی ۲۷ کشور دنیا در تولید و بکارگیری محصولات تراریخته، در برخی از کشورها هنوز تردید در تولید آنها وجود دارد. بدین منظور سایت پاسخگویی به سوالات محصولات تراریخته توسط اعضای شورای اطلاعات بیوتکنولوژی جهان و با همکاری فدراسیون کشاورزی آمریکا، انجمن تجارت دانه آمریکا، انجمن سویای آمریکا، انجمن ملی پرورش دهندگان ذرت و شورای ملی پنبه تشکیل شده است. این سایت، سایت پرسش و پاسخی است که به هر گونه سوال و ابهام در رابطه با بیوتکنولوژی و محصولات تراریخته جواب می‌دهد. هدف این سایت ارائه اطلاعات کامل و جدید درباره کاربرد فناوری بیوتکنولوژی در کشاورزی و تولید محصولات تراریخته است. شما می‌توانید سوالات خود را در رابطه با گیاهان تراریخته بپرسید و پاسخ خود را دریافت کنید. کافی است که به آدرس <http://gmoanswers.com> مراجعه کرده و سوالات خود را مطرح کنید. این سایت در اسرع وقت به سوالات شما جواب می‌دهد. سایت پاسخگویی به سوالات محصولات تراریخته با تیمی مجرب با شعار "بپرسید و پاسخ بگیرید" آماده است تا هر گونه سوال در رابطه با تاریخچه محصولات تراریخته، چگونگی تولید آنها، ایمنی و سلامت محصولات تراریخته، آزمایشات، ارزیابی و بررسی‌های زیست‌محیطی و سایر سوالات مطرح شده را از طریق پیوستن به این سایت به شما ارائه دهد.

معرفی کتاب

ISAAA Brief 2014-28: پذیرش محصولات تراریخته توسط کشاورزان خرده‌پا در کشورهای هندوستان، چین و فیلیپین

در جدیدترین کتاب منتشر شده توسط سرویس دستیابی و استفاده از بیوتکنولوژی کشاورزی در سال ۲۰۱۴، آماری از آخرین وضعیت پذیرش محصولات تراریخته توسط کشاورزان خرده‌پا در کشورهای هندوستان، چین و مالزی ارائه شده است. روند تصاعدی آمار ارائه شده در این کتاب، نشان می‌دهد که پذیرش محصولات تراریخته به‌ویژه توسط کشاورزان خرده‌پا روز به روز در حال افزایش است و کشاورزان با اشتیاق به استقبال این محصولات رفته و اقدام به کاشت محصولات تراریخته در زمین‌های خود کرده‌اند. این کتاب توسط یک گروه پژوهشی به سرپرستی ماریچل ناوارو و رندی هوتی تألیف شده است. در این کتاب به بررسی و مقایسه سطح زیر کشت و تولید انواع محصولات تراریخته در سال‌های مختلف در کشورهای هندوستان، چین و مالزی پرداخته شده است. کتاب پذیرش محصولات تراریخته توسط کشاورزان خرده‌پا در کشورهای هندوستان، چین و فیلیپین در ۸۸ صفحه و پنج فصل نوشته شده است. در فصل اول کتاب مقدمه‌ای از انواع محصولات تراریخته و کاربرد آنها در کشورهای هندوستان، چین و فیلیپین آورده شده است. فصل دوم کتاب به زیرساخت‌ها و زمینه‌های پژوهشی این محصولات می‌پردازد. فصل سوم به کشاورزان تراریخته کار در این کشورها اختصاص دارد. فصل چهارم کتاب به درک و پذیرش محصولات تراریخته توسط کشاورزان خرده‌پا و ارائه گزارش‌ها و مطالعات موردی کشاورزان تراریخته کار پرداخته است و در فصل پنجم نتیجه‌گیری و پیشنهادات آورده شده است. علاقمندان جهت تهیه این کتاب می‌توانند به پایگاه سرویس دستیابی و استفاده از بیوتکنولوژی کشاورزی به آدرس <http://www.isaaa.org/resources/publications/briefs/48/default.asp> مراجعه کنند.

معرفی همایش

دومین کنگره بین‌المللی علوم کشاورزی و محیط زیست

برگزار کننده: گروه پژوهشی مدیریت کشاورزی

محورهای کنگره

- بررسی اثر تجمع زیستی آلاینده‌های محیطی در زنجیره غذایی
- نقش استانداردهای زیست‌محیطی در تولید محصولات سالم
- بیوتکنولوژی و نانوتکنولوژی در تولیدات سالم
- ایمنی زیستی و مخاطرات فناوری زیستی
- تاثیر گیاهان تراریخته بر محیط زیست
- کاربرد انرژی‌های نوین در کشاورزی

تبلیغات

خبرنامه انجمن

ایمنی زیستی ایران

شرکت ها و سازمان هایی که مایل به درج تبلیغات خود در خبرنامه یا سایت های وابسته به انجمن ایمنی زیستی ایران هستند، می توانند در ساعات اداری با تلفن های ۴۴۵۸۰۳۷۵، ۰۹۱۲۷۶۵۹۸۵۷ تماس گرفته و تعرفه های تبلیغات در خبرنامه انجمن را دریافت کنند. بر اساس مصوبه هیئت مدیره انجمن ایمنی زیستی ایران اعضای موسساتی انجمن می توانند سالانه یک نوبت تبلیغ رایگان در این خبرنامه درج کنند. مدیران اعضای موسساتی انجمن با ارسال فایل تصویر تبلیغات خود به دبیرخانه انجمن، می توانند از این فرصت استفاده کنند. همچنین انجمن ایمنی زیستی ایران تمهیداتی برای طراحی تبلیغات شرکت ها در خبرنامه و سایت های انجمن در نظر گرفته است که برای اطلاع از شرایط آن می توانید با دبیرخانه انجمن تماس حاصل کنید.

خبرنامه انجمن ایمنی زیستی ایران دارای مجوز رسمی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که به صورت دوماه نامه منتشر می شود و علاوه بر این که نسخه های چاپی آن برای مقامات مسئول کشور از جمله نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی ارسال می شود نسخه الکترونیک آن در اختیار کلیه اعضای انجمن های مرتبط و روی سایت مرکز اطلاعات بیوتکنولوژی ایران www.irbic.ir و سایت انجمن ایمنی زیستی ایران www.biosafetysociety.ir نیز قرار می گیرد.

- تنوع زیستی، اکوسیستم ها و توسعه پایدار
- جنگل، مرتع و توسعه پایدار
- مهلت ارسال مقالات: ۳ بهمن ماه ۱۳۹۳
- تاریخ برگزاری همایش: ۱۴ اسفند ماه ۱۳۹۳
- محل برگزاری همایش: بندرعباس
- سایت همایش: <http://www.hesd.ir>

ارتباط با ما

از کلیه علاقمندانی که مایلند مطالب مرتبط با ایمنی زیستی شامل خبر، گزارش یا مقاله را در این نشریه منتشر کنند دعوت می شود مطالب خود را به صورت فایل Word به آدرس پست الکترونیک دبیرخانه انجمن ایمنی زیستی ایران ارسال کنند. بدیهی است ارسال مطالب به منزله چاپ قطعی آنها نبوده و در صورت چاپ، نشریه در ویراستاری مطالب آزاد است. همچنین عزیزانی که مایل به ارائه آگهی در این نشریه هستند، می توانند برای اطلاعات بیشتر از طریق تلفن ها یا پست الکترونیک با دبیرخانه انجمن تماس حاصل کنند. دبیرخانه انجمن ایمنی زیستی ایران ضمن قدردانی و امتنان از بذل توجه کلیه اساتید، دانش پژوهان، صاحب نظران و خوانندگان گرامی از هر گونه انتقاد، پیشنهاد و اظهار نظر جهت تکمیل و تصحیح این مجموعه در شماره های بعدی آن استقبال خواهد کرد. شایان ذکر است درج مطالب در این نشریه الزاما به معنی رد یا قبول دیدگاه نویسنده محترم از سوی انجمن ایمنی زیستی ایران نیست.

تلفن: ۰۹۱۲۲۱۹۱۷۸۷ - ۰۹۱۲۷۶۵۹۸۵۷

تلفکس: ۴۴۵۸۰۳۷۵

آدرس سایت انجمن: www.biosafetysociety.ir

آدرس پست الکترونیک: biosafetysocietyofiran@gmail.com
 جهت آگاهی از نحوه عضویت در انجمن ایمنی زیستی ایران و دریافت فرم مربوطه می توانید به سایت انجمن ایمنی زیستی ایران مراجعه کنید. شایان ذکر است که کلیه مراحل ثبت عضویت الکترونیک و از طریق سایت و پست الکترونیک است و نیازی به مراجعه حضوری نیست.

- آلودگی محیط زیست
- مهلت ارسال مقالات: ۵ بهمن ماه ۱۳۹۳
- تاریخ برگزاری همایش: ۱۴ اسفند ماه ۱۳۹۳
- محل برگزاری همایش: میبد- یزد
- سایت همایش: <http://conf.maybodiau.ac.ir/agri2>

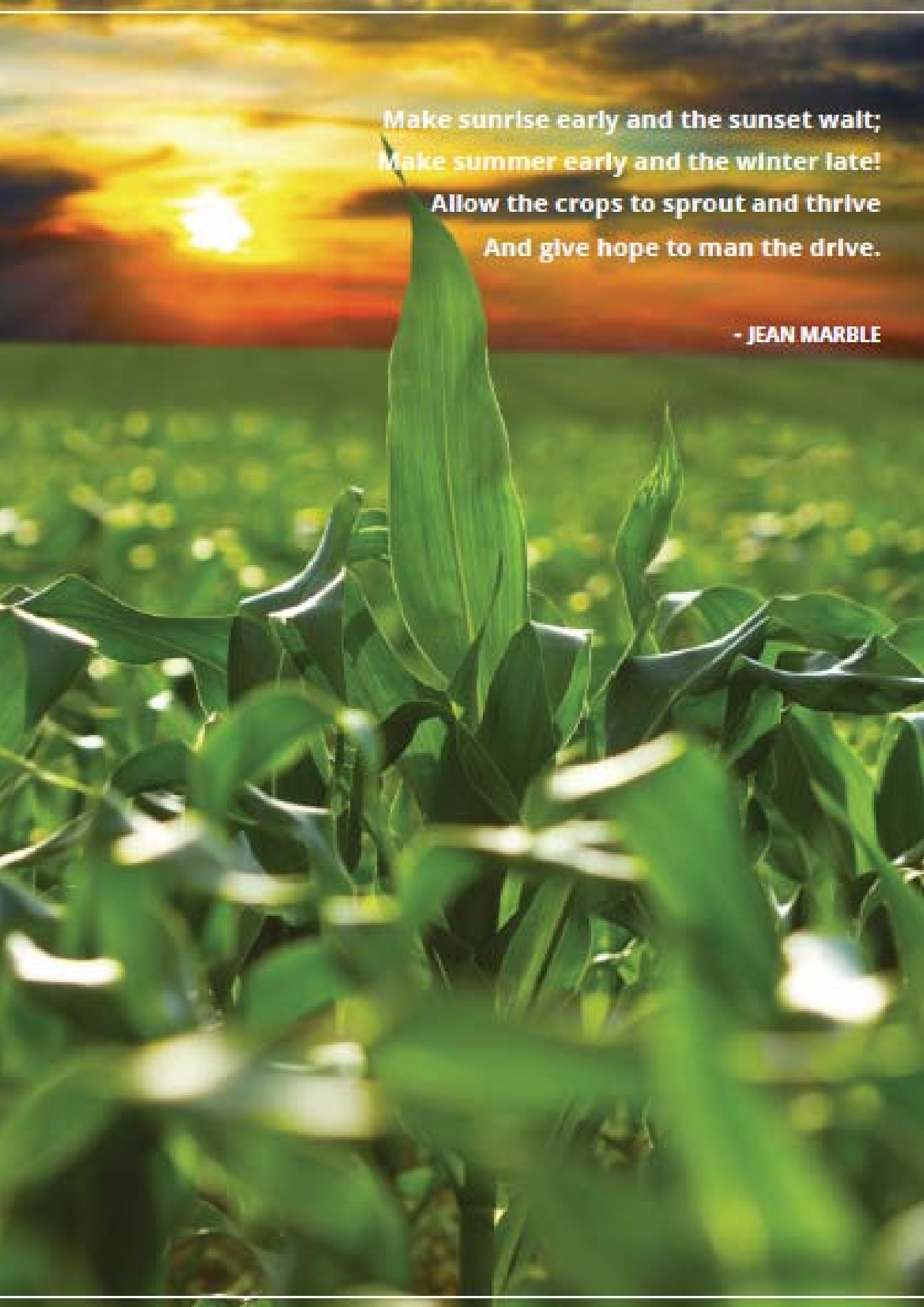
چهارمین همایش ملی سلامت، محیط زیست و توسعه پایدار

برگزارکننده: دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

محور های همایش

- مدل سازی و مهندسی محیط زیست و توسعه پایدار
- آلودگی ها و ارزیابی محیط زیست و توسعه پایدار
- توسعه صنعتی، کشاورزی، شهری و توسعه پایدار
- کاربرد بیوتکنولوژی در حفظ محیط زیست

Make sunrise early and the sunset wait;
Make summer early and the winter late!
Allow the crops to sprout and thrive
And give hope to man the drive.

- JEAN MARBLE